Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Nr. 7. Wilno, 1 czerwca 1935 r. Rok XII.

TREŚĆ:

37

USTAWA KONSTYTUCYJNA *)

I. Rzeczpospolita Polska.

Art. 1.

1) Państwo Polskie jest wspólnem dobrem wszystkich obywateli.

2) Wskrzeszone walką i ofiarą najlepszych swoich synów, ma być przekazywane w spadku dziejowym z pokolenia w pokolenie.

3) Każde pokolenie obowiązane jest wysiłkiem własnym wzmóc siłę i powagę Państwa.

4) Za spełnienie tego obowiązku odpowiada przed potomnością swoim honorem i swojem imieniem.

Art. 2.

1) Na czele Państwa stoi Prezydent Rzeczypospolitej.

2) Na Nim spoczywa odpowiedzialność wobec Boga i historji za losy Państwa.

3) Jego obowiązkiem naczelnym jest troska o dobro Państwa, gotowość obronną i stanowisko wśród narodów świata.

4) W Jego osobie skupia się jednolita i niepodzielna władza państwowa.

Art. 3.

1) Organami Państwa, pozostającemi pod zwierzchnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej, są: Rząd, Sejm, Senat, Siły Zbrojne, Sądy, Kontrola Państwowa.

2) Ich zadaniem naczelnem jest służenie Rzeczypospolitej.

Art. 4.

1) W ramach Państwa i w oparciu o nie kształtuje się życie społeczeństwa.

2) Państwo zapewnia mu swobodny rozwój, a gdy tego dobro powszechne wymaga, nadaje mu kierunek lub normuje jego warunki.

3) Państwo powoła samorząd terytorjalny i gospodarczy do udziału w wykonywaniu zadań życia zbiorowego.

*) Ustawa Konstytucyjna została uchwalona przez Sejm Rzeczypospolitej w dniu 23 marca 1935 r. i podpisana przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w dniu 23 kwietnia 1935 r.

Art. 5.

1) Twórczość jednostki jest dźwignią życia zbiorowego.

2) Państwo zapewnia obywatelom możność rozwoju ich wartości osobistych oraz wolność sumienia, słowa i zrzeszeń.

3) Granicą tych wolności jest dobro powszechne.

Art. 6.

Obywatele winni są Państwu wierność oraz rzetelne spełnianie nakładanych przez nie obowiązków.

Art. 7.

1) Wartością wysiłku i zasług obywatela na rzecz dobra powszechnego mierzone będą jego uprawnienia do wpływania na sprawy publiczne.

2) Ani pochodzenie, ani wyznanie, ani płeć, ani narodowość nie mogą być powodem organiczenia tych uprawnień.

Art. 8.

1) Praca jest podstawą rozwoju i potęgi Rzeczypospolitej.

2) Państwo roztacza opiekę nad pracą i sprawuje nadzór nad jej warunkami.

Art. 9.

Państwo dąży do zespolenia wszystkich obywateli w harmonijnem współdziałaniu na rzecz dobra powszechnego.

Art. 10.

1) Żadne działanie nie może stanąć w sprzeczności z celami Państwa, wyrażonemi w jego prawach.

2) W razie oporu Państwo stosuje środki przymusu.

II. Prezydent Rzeczypospolitej.

Art. 11.

Prezydent Rzeczypospolitej, jako czynnik nadrzędny w Państwie, harmonizuje działania naczelnych organów państwowych.

Art. 12.

Prezydent Rzeczypospolitej: a) mianuje według swego uznania Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek mianuje Ministrów; b) zwołuje i rozwiązuje Sejm i Senat; c) zarządza otwarcie, odroczenie i zamknięcie sesji Sejmu i Senatu; d) jest Zwierzchnikiem Sił Zbrojnych; e) reprezentuje Państwo nazewnątrz, przyjmuje przedstawicieli państw obcych i wysyła przedstawicieli Państwa Polskiego; f) stanowi o wojnie i pokoju; g) zawiera i ratyfikuje umowy z innemi państwami; h) obsadza urzędy państwowe, Jemu zastrzeżone.

Art. 13.

1) Prezydent Rzeczypospolitej korzysta z uprawnień osobistych, stanowiących Jego prerogatywy.

2) Do prerogatyw tych należy: a) wskazywanie jednego z kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej i zarządzanie głosowania powszechnego; b) wyznaczanie na czas wojny następcy Prezydenta Rzeczypospolitej; c) mianowanie i odwoływanie Prezesa Rady Ministrów, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Prezesa Najwyższej Izby Kontroli; d) mianowanie i zwalnianie Naczelnego Wodza i Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych; e) powoływanie sędziów Trybunału Stanu; f) powoływanie senatorów, piastujących mandat z wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej; g) mianowanie i zwalnianie Szefa i urzędników Kancelarji Cywilnej; h) rozwiązywanie Sejmu i Senatu przed upływem kadencji; i) oddawanie członków Rządu pod sąd Trybunału Stanu; j) stosowanie prawa łaski.

Art. 14.

1) Akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają do swej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów i właściwego Ministra.

2) Akty urzędowe, wypływające z prerogatyw Prezydenta Rzeczypospolitej nie wymagają kontrasygnaty.

Art. 15.

1) Prezydent Rzeczypospolitej za swe akty urzędowe nie jest odpowiedzialny.

2) Za czyny, niezwiązane ze sprawowaniem urzędu, Prezydent Rzeczypospolitej nie może być pociągnięty do odpowiedzialności w okresie urzędowania.

Art. 16.

1) Wybór Prezydenta Rzeczypospolitej odbywa się w sposób następujący:

2) Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej wybiera Zgromadzenie Elektorów.

3) Ustępującemu Prezydentowi Rzeczypospolitej służy prawo wskazania innego kandydata.

4) Jeżeli ustępujący Prezydent Rzeczypospolitej z tego uprawnienia skorzysta, wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej dokonają obywatele w głosowaniu powszechnem z pomiędzy dwóch kandydatów: Zgromadzenia Elektorów i ustępującego Prezydenta Rzeczypospolitej.

5) Jeżeli ustępujący Prezydent Rzeczypospolitej oświadczy, że nie zamierza skorzystać z prawa wskazania kandydata, albo w ciągu siedmiu dni od dokonanego przez Zgromadzenie Elektorów wyboru nie wskaże innego kandydata i nie zarządzi głosowania powszechnego — kandydat Zgromadzenia Elektorów uznany będzie za obranego na Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 17.

1) Zgromadzenie Elektorów składa się z Marszałka Senatu, jako przewodniczącego, Marszałka Sejmu, jako jego zastępcy, z Prezesa Rady Ministrów, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych oraz z 75 elektorów, wybranych z pośród obywateli najgodniejszych w $^2/_3$ przez Sejm i w $^1/_3$ przez Senat.

2) Mandaty elektorów wygasają z mocy samego prawa w dniu objęcia urzędu przez nowoobranego Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 18.

1) Zgromadzenie Elektorów zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej najpóźniej na piętnasty dzień przed upływem swego urzędowania.

2) Na trzy dni przed terminem Zgromadzenia, Sejm i Senat zbiorą się każdy zosobna, na zaproszenie swych Marszałków, celem dokonania wyboru elektorów.

3) Jeżeli Sejm i Senat są rozwiązane, a wynik wyborów do Izb Ustawodawczych w nowym składzie nie jest jeszcze ogłoszony— wyboru elektorów dokonają posłowie i senatorowie, wchodzący w skład poprzedniego Sejmu i Senatu.

Art. 19.

1) Prezydent Rzeczypospolitej składa przed objęciem urzędu przysięgę treści następującej:

Świadom odpowiedzialności wobec Boga i historji za losy Państwa, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej Jedynemu, na urzędzie Prezydenta Rzeczypospolitej: praw zwierzchniczych Państwa bronić, jego godności strzec, ustawę konstytucyjną stosować, względem wszystkich obywateli równą kierować się sprawiedliwością, zło i niebezpieczeństwo od Państwa odwracać, a troskę o Jego dobro za naczelny poczytywać sobie obowiązek. Tak mi dopomóż Bóg i Święta Syna Jego Męka. Amen.

2) Akt złożenia przysięgi stwierdzają podpisem: nowoobrany Prezydent Rzeczypospolitej oraz osoby urzędowe, obecne przy zaprzysiężeniu.

Art. 20.

1) Okres urzędowania Prezydenta Rzeczypospolitej trwa lat siedem, licząc od dnia objęcia urzędu.

2) Okres ten przedłuża się o czas niezbędny do ukończenia postępowania wyborczego w przypadku, gdy dla dokonania wyboru nowego Prezydenta Rzeczypospolitej będzie zarządzone głosowanie powszechne.

Art. 21.

Jeżeli przed upływem siedmioletniego okresu urzędowania nastąpi zgon Prezydenta Rzeczypospolitej, albo Prezydent zrzeknie się urzędu—Marszałek Senatu zwoła niezwłocznie Zgromadzenie Elektorów celem wskazania przez nie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej, a w razie wskazania ze swej strony innego kandydata zarządzi głosowanie powszechne.

Art. 22.

1) Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie może trwale sprawować urzędu, Marszałek Senatu zwoła połączone Izby Ustawodawcze celem rozstrzygnięcia, czy urząd Prezydenta należy uznać za opróżniony.

2) Uchwała, uznająca urząd za opróżniony, zapada większością $^3/_5$ ustawowej liczby członków Izb Połączonych.

3) W przypadku powzięcia powyższej uchwały, Marszałek Senatu zwoła niezwłocznie Zgromadzenie Elektorów.

Art. 23.

W czasie, gdy urząd Prezydenta Rzeczypospolitej jest opróżniony, funkcje Prezydenta sprawuje zastępczo Marszałek Senatu, a gdyby Senat był rozwiązany—Marszałek rozwiązanego Senatu; korzysta on wówczas ze wszystkich uprawnień z urzędem Prezydenta Rzeczypospolitej związanych.

Art. 24.

1) W razie wojny okres urzędowania Prezydenta Rzeczypospolitej trwa do upływu trzech miesięcy od zawarcia pokoju; Prezydent Rzeczypospolitej osobnym aktem, ogłoszonym w gazecie rządowej, wyznaczy wówczas swego następcę na wypadek opróżnienia się urzędu przed zawarciem pokoju.

2) W razie objęcia przez następcę urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej, okres jego urzędowania trwa do upływu trzech miesięcy od zawarcia pokoju.

III. Rząd.

Art. 25.

1) Rząd kieruje sprawami Państwa, niezastrzeżonemi innym organom władzy.

2) Rząd składa się z Prezesa Rady Ministrów i Ministrów.

3) Prezes Rady Ministrów reprezentuje Rząd, kieruje jego pracami oraz ustala ogólne zasady polityki państwowej.

4) Ministrowie kierują poszczególnemi działami administracji państwowej, albo spełniają poruczone im zadania szczególne.

5) Organizację Rządu, a w szczególności zakres działania Prezesa Rady Ministrów, Rady Ministrów i Ministrów — określi dekret Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 26.

Ministrowie dla rozstrzygania spraw, wymagających uchwały wszystkich członków Rządu, tworzą Radę Ministrów pod przewodnictwem Prezesa Rady Ministrów.

Ar. 27.

1) Prezes Rady Ministrów, Rada Ministrów i Ministrowie mają prawo wydawać rozporządzenia celem wykonania aktów ustawodawczych i z powołaniem się na nie.

2) Rozporządzenia te nie mogą stać w sprzeczności z aktami ustawodawczemi i będą ogłaszane w Dzienniku Ustaw.

Art. 28.

Prezes Rady Ministrów i Ministrowie są odpowiedzialni politycznie przed Prezydentem Rzeczypospolitej i mogą być przez Niego w każdym czasie odwołani.

Art. 29.

1) Sejm, w wykonaniu prawa kontroli parlamentarnej nad działalnością Rządu, może zażądać ustąpienia Rządu lub Ministra.

2) Wniosek taki może być zgłoszony tylko podczas sesji zwyczajnej, a głosowanie nad nim nie może się odbyć na posiedzeniu, podczas którego został zgłoszony.

3) Jeżeli za wnioskiem wypowie się Sejm zwykłą większością głosów, a Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu trzech dni nie odwoła Rządu lub Ministra, ani też Izb Ustawodawczych nie rozwiąże — wniosek będzie rozpatrzony przez Senat na najbliższem posiedzeniu.

4) Jeżeli Senat wypowie się za wnioskiem, uchwalonym przez Sejm, Prezydent Rzeczypospolitej odwoła Rząd lub Ministra, chyba że rozwiąże Sejm i Senat.

Art. 30.

1) Niezależnie od odpowiedzialności politycznej przed Prezydentem Rzeczypospolitej i parlamentarnej przed Sejmem, Prezes Rady Ministrów i Ministrowie ponoszą odpowiedzialność konstytucyjną przed Trybunałem Stanu za umyślne naruszenie Konstytucji lub innego aktu ustawodawczego, dokonane w związku z urzędowaniem.

2) Prawo pociągania Prezesa Rady Ministrów lub Ministra do odpowiedzialności konstytucyjnej służy Prezydentowi Rzeczypospolitej, a także Sejmowi i Senatowi w Izbach Połączonych.

3) Uchwała Izb Połączonych, oddająca Prezesa Rady Ministrów lub Ministra pod sąd Trybunału Stanu, zapada większością $^3/_5$ gło-

sów przy obecności conajmniej połowy ustawowej liczby członków Izb Połączonych.

IV. Sejm.

Art. 31.

1) Sejm sprawuje funkcje ustawodawcze i kontrolę nad działalnością Rządu; nadto do Sejmu należy ustalanie budżetu i nakładanie ciężarów na obywateli.

2) Kontrola nad działalnością Rządu wyraża się w prawie Sejmu: a) żądania ustąpienia Rządu lub Ministra; b) pociągania wespół z Senatem Prezesa Rady Ministrów lub Ministra do odpowiedzialności konstytucyjnej; c) interpelowania Rządu; d) zatwierdzania corocznie zamknięć rachunków państwowych i udzielania Rządowi absolutorjum; e) udziału w wykonywaniu kontroli nad długami Państwa.

3) Funkcje rządzenia Państwem nie należą do Sejmu.

Art. 32.

1) Sejm składa się z posłów, wybranych w głosowaniu powszechnem, tajnem, równem i bezpośredniem.

2) Kadencja Sejmu trwa lat pięć, licząc od dnia zwołania.

3) Rozwiązanie Sejmu przed upływem kadencji wymaga wskazania powodu.

4) Nowe wybory zarządza Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu trzydziestu dni od rozwiązania Sejmu.

5) Głosowanie odbędzie się nie później, niż sześćdziesiątego dnia po zarządzeniu wyborów.

6) W głosowaniu nie biorą udziału wojskowi, należący do zmobilizowanej części wojska lub marynarki wojennej.

Art. 33.

1) Prawo wybierania ma każdy obywatel bez różnicy płci, który przed dniem zarządzenia wyborów ukończył lat 24 oraz korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich.

2) Prawo wybieralności ma każdy obywatel, mający prawo wybierania, jeżeli ukończył lat 30.

3) Ordynacja wyborcza do Sejmu ustali podział Państwa na okręgi wyborcze, określi liczbę posłów, unormuje postępowanie wyborcze, tudzież oznaczy kategorje osób, pozbawionych prawa wybierania i wybieralności z braku dostatecznych przymiotów moralnych lub umysłowych.

Art. 34.

1) Sejm wybiera ze swego grona Marszałka na okres kadencji.

2) Do czasu ukonstytuowania się następnego Sejmu, Marszałek zachowuje uprawnienia, służące mu przy wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 35.

1) Sejm będzie zwołany na pierwsze posiedzenie w nowej kadencji nie później niż trzydziestego dnia po ogłoszeniu wyniku wyborów do Izb Ustawodawczych.

2) Sesja zwyczajna Sejmu będzie otwarta corocznie najpóźniej w listopadzie i nie może być zamknięta przed upływem czterech miesięcy, chyba że budżet będzie uchwalony w terminie wcześniejszym.

3) Sesja zwyczajna może być odroczona na dni trzydzieści.

4) Odroczenie na okres dłuższy lub ponowienie odroczenia wymaga zgody Sejmu.

5) Okresu przerwy, spowodowanej odroczeniem sesji, nie wlicza się do biegu terminów, przepisanych Konstytucją dla czynności Sejmu.

Art. 36.

1) Prezydent Rzeczypospolitej według swego uznania może w każdym czasie zarządzić otwarcie sesji nadzwyczajnej Sejmu, a uczyni to w ciągu dni trzydziestu na wniosek conajmniej połowy ustawowej liczby posłów.

2) Podczas sesji nadzwyczajnej przedmiotem obrad Sejmu mogą być wyłącznie sprawy, wymienione w zarządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej albo we wniosku o otwarcie takiej sesji, zgłoszonym przez posłów, oraz sprawy, których załatwienia na najbliższej sesji wymagają ustawy lub regulamin, albo które Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Prezesa Rady Ministrów lub Marszałka Sejmu uzna za nagłe.

Art. 37.

Uchwały Sejmu zapadają zwykłą większością głosów przy obecności conajmiej $^1/_3$ ustawowej liczby posłów, jeżeli Konstytucja inaczej nie stanowi.

Art. 38.

1) Posiedzenia Sejmu są jawne.

2) Sejm może uchwalić tajność obrad.

3) Protokół i stenogram, wydawany z polecenia Marszałka, są wyłącznem stwierdzeniem przebiegu obrad Sejmu.

4) Nikogo nie można pociągać do odpowiedzialności za ogłaszanie i rozpowszechnianie sprawozdań z jawnych obrad Sejmu, jeżeli odtwarzają one w pełni i ściśle przebieg tych obrad.

Art. 39.

1) Posłowie składają przed objęciem mandatu ślubowanie treści następującej:

Świadom obowiązku wierności wobec Państwa Polskiego, ślubuję uroczyście i zaręczam honorem, jako poseł na Sejm Rzeczypospolitej, w pracy na rzecz dobra Państwa nie ustawać, a troskę o jego godność, zwartość i moc za pierwsze mieć sobie przykazanie.

2) Odmowa ślubowania lub ślubowanie z zastrzeżeniem równoznaczne jest z nieprzyjęciem mandatu.

Art. 40.

Posłowie otrzymują diety i mają prawo do bezpłatnego korzystania z państwowych środków komunikacji w granicach Państwa.

Art. 41.

1) Posłowie korzystają tylko z takich rękojmi nietykalności, jakich wymaga ich uczestnictwo w pracach Sejmu.

2) Za treść wygłoszonych w Sejmie przemówień lub zgłoszonych wniosków i interpelacyj oraz za niewłaściwe zachowanie się podczas obrad—posłowie odpowiadają tylko przed Sejmem.

3) Jednakże za wystąpienia sprzeczne z obowiązkiem wierności wobec Państwa Polskiego albo zawierające znamiona przestępstwa, ściganego z urzędu, — poseł może być uchwałą Sejmu albo na żądanie Marszałka Sejmu lub Ministra Sprawiedliwości oddany pod sąd Trybunału Stanu i orzeczeniem tego Trybunału pozbawiony mandatu poselskiego.

4) Za naruszenie praw osoby trzeciej podczas obrad Sejmu poseł może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej tylko za zezwoleniem Sejmu.

Art. 42.

1) Posłowie odpowiadają za działalność nie związaną z uczestnictwem w pracach Sejmu, narówni z innymi obywatelami.

2) Jednakże karne postępowanie sądowe lub administracyjne a także postępowanie dyscyplinarne, wszczęte przeciw posłowi przed lub po uzyskaniu mandatu, należy na żądanie Sejmu zawiesić do wygaśnięcia mandatu.

3) Przedawnienie nie biegnie w czasie zawieszenia postępowania karnego lub dyscyplinarnego.

4) Poseł, zatrzymany w czasie trwania sesji nie z nakazu sądu, — będzie na żądanie Marszałka Sejmu niezwłocznie wypuszczony na wolność.

Art. 43.

1) Poseł nie może sprawować mandatu senatorskiego.

2) Ustawa oznaczy urzędy i stanowiska, których przyjęcie pociąga za sobą utratę mandatu poselskiego.

3) Posłowi nie wolno wykonywać czynności, nie dających się pogodzić ze sprawowaniem mandatu, pod skutkami określonemi w ustawie.

Art. 44.

1) Posłowi nie wolno na swoje, ani na obce imię, ani też w imieniu przedsiębiorstw, spółek lub towarzystw na zysk obliczonych, nabywać dóbr państwowych, ani uzyskiwać ich dzierżaw, podejmować się dostaw i robót rządowych, ani otrzymywać od Rządu koncesyj lub innych korzyści osobistych.

2) Za naruszenie powyższych zakazów poseł będzie na żądanie Marszałka Sejmu lub Prezesa Najwyższej Izby Kontroli oddany pod sąd Trybunału Stanu i orzeczeniem tego Trybunału pozbawiony mandatu poselskiego i korzyści osobistych, od Rządu otrzymanych.

3) Marszałek Sejmu może na podstawie uchwały Komisji Regulaminowej, powziętej większością $^3/_5$ głosów, udzielić posłowi w poszczególnym przypadku zezwolenia na wejście z Rządem w stosunek prawny, jeżeli stosunek ten nie jest sprzeczny z dobremi obyczajami.

Art. 45.

1) Prezes Rady Ministrów, Ministrowie i delegowani przez nich urzędnicy mają prawo

brać udział w posiedzeniach Sejmu oraz przemawiać poza koleją mówców.

2) Posłowie mogą zwracać się do Prezesa Rady Ministrów i Ministrów z interpelacjami w sprawach, dotyczących ich zakresu działania, w sposób określony regulaminem.

3) Prezes Rady Ministrów lub interpelowany Minister obowiązany jest udzielić odpowiedzi w ciągu czterdziestu pięciu dni, albo podać powody, uzasadniające odmowę udzielenia wyjaśnień.

V. Senat.

Art. 46.

1) Senat jako druga Izba Ustawodawcza, rozpatruje budżet i projekty ustaw, uchwalone przez Sejm, oraz uczestniczy w wykonywaniu kontroli nad długami Państwa.

2) Nadto Senat narówni z Sejmem, choć bez prawa początkowania, bierze udział w rozstrzyganiu następujących spraw: a) o wniosku, żądającym ustąpienia Rządu lub Ministra; b) o ustawach, zwróconych Izbom Ustawodawczym przez Prezydenta Rzeczypospolitej do ponownego rozpatrzenia; c) o zmianie Konstytucji; d) o uchylaniu zarządzeń, wprowadzających stan wyjątkowy.

Art. 47.

1) Senat składa się z senatorów, powołanych w $^1/_3$ przez Prezydenta Rzeczypospolitej, a w $^2/_3$ w drodze wyborów.

2) Kadencja Senatu rozpoczyna się i kończy jednocześnie z kadencją Sejmu.

3) Ordynacja wyborcza do Senatu określi liczbę senatorów oraz sposób ich powoływania tudzież oznaczy kategorję osób, którym służyć będzie prawo wybierania i wybieralności.

Art. 48.

Art. 34—45, dotyczące Sejmu, stosuje się odpowiednio do Senatu.

VI. Ustawodawstwo.

Art. 49.

1) Aktami ustawodawczemi są: a) ustawy, b) dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej.

2) Żaden akt ustawodawczy nie może stać w sprzeczności z Konstytucją.

Art. 50.

1) Prawo inicjatywy ustawodawczej służy Rządowi i Sejmowi.

2) Inicjatywa ustawodawcza w sprawach budżetu, kontyngentu rekruta i ratyfikacji umów miedzynarodowych należy wyłącznie do Rządu.

3) Sejm nie może bez zgody Rządu uchwalić ustawy, pociągającej za sobą wydatki ze Skarbu Państwa, dla których niema pokrycia w budżecie.

Art. 51.

Zaciągnięcie pożyczki państwowej, zbycie lub obciążenie nieruchomego majątku państwowego, oszacowanego na kwotę ponad 100.000 złotych, nałożenie podatków lub opłat publicznych, ustanowienie ceł lub monopoli, ustalenie systemu monetarnego, jak również przyjęcie gwarancji finansowej przez Skarb Państwa—może nastąpić tylko na mocy aktu ustawodawczego.

Art. 52.

1) Umowy z innemi państwami: handlowe, celne, obciążające stale Skarb Państwa, zawierające zobowiązanie nałożenia nowych ciężarów na obywateli, albo powodujące zmianę granic Państwa — wymagają przed ratyfikacją zgody Izb Ustawodawczych, wyrażonej w ustawie.

2) Prezydent Rzeczypospolitej w przypadkach niecierpiących zwłoki może przed ratyfikacją, na wniosek Rady Ministrów, wprowadzić tymczasowo w życie wszystkie lub niektóre postanowienia, zawarte w umowach handlowych lub celnych.

Art. 53.

1) Każdy projekt ustawy, przez Sejm uchwalony, będzie przekazany Senatowi do rozpatrzenia.

2) Uchwałę Senatu, odrzucającą projekt lub wprowadzającą w nim zmiany, uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej większością $^3/_5$ głosów.

Art. 54.

1) Prezydent Rzeczypospolitej stwierdzi podpisem moc ustawy konstytucyjnie uchwalonej oraz zarządzi jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw.

2) Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu trzydziestu dni od otrzymania projektu ustawy zwrócić go Sejmowi z żądaniem ponownego rozpatrzenia, które może nastąpić nie wcześniej niż na najbliższej sesji zwyczajnej.

3) Jeżeli Izby Ustawodawcze większością ustawowej liczby posłów i senatorów uchwalą ponownie projekt bez zmian, Prezydent Rzeczypospolitej, stwierdziwszy podpisem moc ustawy, zarządzi jej ogłoszenie.

Art. 55.

1) Ustawa może upoważnić Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów w czasie i zakresie, przez nią oznaczonym; upoważnieniem tem nie może być objęta zmiana Konstytucji.

2) Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo w czasie, gdy Sejm jest rozwiązany, wydawać w razie konieczności państwowej dekrety w zakresie ustawodawstwa państwowego z wyjątkiem: a) zmiany Konstytucji, b) ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu, c) budżetu, d) nakładania podatków i ustanawiania monopoli, e) systemu monetarnego, f) zaciągania pożyczek państwowych, g) zbywania i obciążania nieruchomego majątku państwowego, oszacowanego na kwotę ponad 100.000 złotych.

3) Dekrety, oparte na przepisach artykułu niniejszego, będą wydawane na wniosek Rady Ministrów i mogą być zmieniane lub uchylane tylko aktem ustawodawczym.

Art. 56.

Dekrety, dotyczące organizacji Rządu, zwierzchnictwa Sił Zbrojnych oraz organizacji administracji rządowej, mogą być wydawane w każdym czasie, a zmieniane lub uchylane tylko przez takież dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 57.

1) Dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej mają moc ustawy i będą z powołaniem się na podstawę konstytucyjną ogłaszane w Dzienniku Ustaw.

2) Ilekroć Konstytucja lub ustawy dla unormowania poszczególnej dziedziny z zakresu ustawodawstwa wymagają ustawy, dziedzina ta może być unormowana również dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej, wydanym w warunkach, Konstytucją oznaczonych.

VII. Budżet.

Art. 58.

1) Ustawa ustala corocznie budżet Państwa.

2) Rząd składa Sejmowi na sesji projekt budżetu nie później niż na cztery miesiące przed rozpoczęciem roku budżetowego.

3) Na rozpatrzenie budżetu pozostawia się Sejmowi dziewięćdziesiąt dni od złożenia projektu przez Rząd, Senatowi — dwadzieścia dni od upływu terminu przepisanego dla Sejmu.

4) Na rozpatrzenie zmian, zaproponowanych przez Senat, pozostawia się Sejmowi dziesięć dni od upływu terminu, przepisanego dla Senatu.

5) Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie budżetu: a) w brzmieniu, nadanem mu przez Izby Ustawodawcze, jeżeli Sejm i Senat w przepisanych terminach budżet rozpatrzyły, b) w brzmieniu, nadanem mu przez Sejm, jeżeli Senat w przepisanym terminie budżetu nie rozpatrzył, c) w brzmieniu, nadanem mu przez Senat, jeżeli Sejm w przepisanym terminie budżetu lub zmian Senatu nie rozpatrzył, d) w brzmieniu projektu rządowego, jeżeli ani Sejm, ani Senat w przepisanych terminach budżetu nie rozpatrzyły.

Art. 59.

1) Wydatki, niezaprojektowane w budżecie, nie mogą być uchwalone, a zaprojektowane nie mogą być podwyższone bez zgody Rządu.

2) Rząd nie może czynić wydatków bez upoważnienia ustawowego, chyba że zachodzi konieczność państwowa; w tym przypadku Rząd, na podstawie uchwały Rady Ministrów, dokona niezbędnego wydatku, przesyłając do Sejmu w terminie siedmiodniowym od powzięcia uchwały projekt ustawy o przyznaniu kredytów dodatkowych. Uchwała Rady Ministrów będzie jednocześnie ogłoszona w gazecie rządowej i podana do wiadomości Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 60.

1) Państwo nie może pozostawać bez budżetu.

2) Jeżeli z powodu rozwiązania Izb Ustawodawczych budżet lub przynajmniej prowizorjum budżetowe do dnia, w którym rozpo-

czyna się nowy okres budżetowy, nie jest uchwalony—Rząd ma prawo pobierać dochody i czynić wydatki w granicach zeszłorocznego budżetu aż do czasu uchwalenia prowizorjum budżetowego lub budżetu, który Rząd złoży nowoobranemu Sejmowi na pierwszem posiedzeniu.

3) Zasadę powyższą stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy Sejm złożony mu projekt budżetu w całości odrzuci, z tem, że Rząd w ciągu dni siedmiu od odrzucenia prześle do Sejmu nowy projekt budżetu lub prowizorjum budżetowego i że wydatki, czynione przez Rząd według zeszłorocznego budżetu, nie mogą być wyższe w poszczególnych pozycjach od zaprojektowanych w budżecie odrzuconym.

VIII. Siły zbrojne.

Art. 61.

1) Siły zbrojne stoją na straży bezpieczeństwa i praw zwierzchniczych Rzeczypospolitej.

2) Wszyscy obywatele są obowiązani do służby wojskowej i świadczeń na rzecz obrony Państwa.

Art. 62.

1) Prezydent Rzeczypospolitej zarządza corocznie pobór rekruta w granicach ustalonego kontyngentu.

2) Zmiana kontyngentu wymaga aktu ustawodawczego.

Art. 63.

1) Prezydent Rzeczypospolitej wydaje dekrety w zakresie zwierzchnictwa sił zbrojnych, a w szczególności określi dekretem organizację naczelnych władz wojskowych, oznaczając w nim sposób kontrasygnowania aktów, wydawanych przez siebie, jako Zwierzchnika Sił Zbrojnych.

2) Prezydent Rzeczypospolitej postanawia o użyciu sił zbrojnych do obrony Państwa.

3) W razie mianowania Naczelnego Wodza prawo dysponowania siłami zbrojnemi przychodzi na niego.

4) Za akty, związane z dowództwem, Naczelny Wódz odpowiada przed Prezydentem Rzeczypospolitej, jako Zwierzchnikiem Sił Zbrojnych.

IX. Wymiar sprawiedliwości.

Art. 64.

1) Sądy wymierzają sprawiedliwość w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

2) Przez wymiar sprawiedliwości sądy strzegą ładu prawnego w Państwie i kształtują poczucie prawne społeczeństwa.

3) Sędziowie są w sprawowaniu swego urzędu sędziowskiego niezawiśli.

4) Orzeczenia sądowe nie mogą być zmieniane ani uchylane przez inne organa władzy.

5) Sądy nie mają prawa badać ważności aktów ustawodawczych, należycie ogłoszonych.

Art. 65.

1) Sędziów mianuje Prezydent Rzeczypospolitej, jeżeli ustawy inaczej nie stanowią.

2) Organizację sądów tudzież odrębne stanowisko sędziów, ich prawa i obowiązki oraz uposażenie—określą ustawy.

Art. 66.

1) Sędzia może być złożony z urzędu, zawieszony w urzędowaniu, przeniesiony na inne miejsce lub w stan spoczynku wbrew swojej woli jedynie mocą orzeczenia sądowego i tylko w przypadkach, ustawą przewidzianych.

2) Zasada ta nie dotyczy przypadku, gdy przeniesienie sędziego na inne miejsce urzędowania lub w stan spoczynku jest wywołane zmianą w organizacji sądów, postanowioną przez akt ustawodawczy.

Art. 67.

Sędzia nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego ani zatrzymany bez nakazu sądu, chyba że został schwytany na gorącym uczynku.

Art. 68.

1) Żadna ustawa nie może zamykać obywatelowi drogi sądowej dla dochodzenia krzywdy lub szkody.

2) Poręcza się wolność osobistą, nietykalność mieszkania i tajemnicę korespondencji.

3) Ustawy określą warunki, w jakich może być dokonana rewizja osobista lub domowa albo naruszona tajemnica korespondencji.

4) Nikt nie może być pozbawiony sądu, któremu z prawa podlega, ani karany za czyn, niezabroniony przez prawo przed jego popełnieniem, ani też zatrzymany bez nakazu sądu dłużej niż 48 godzin.

5) Sądy wyjątkowe są dopuszczalne tylko w przypadkach, przewidzianych w ustawie.

6) Ustawy przeprowadzą zasadę, że sprawy, w których karę orzekła władza administracyjna, będą na żądanie strony przekazane na drogę postępowania sądowego.

Art. 69.

1) Prezydent Rzeczypospolitej władny jest aktem łaski darować lub złagodzić skazanemu karę, wymierzoną orzeczeniem prawomocnem, tudzież uchylić skutki skazania.

2) Amnestja wymaga aktu ustawodawczego.

Art. 70.

1) Powołuje się: a) Sąd Najwyższy do spraw sądowych cywilnych i karnych, b) Najwyższy Trybunał Administracyjny do orzekania o legalności aktów administracyjnych, oraz c) Trybunał Kompetencyjny do rozstrzygania sporów o właściwość między sądami a innemi organami władzy.

2) Odrębną organizację sądów wojskowych, ich właściwość, tok postępowania oraz prawa i obowiązki członków tych sądów określą ustawy.

Art. 71.

1) Do orzekania w sprawach ministrów, senatorów i posłów, pociągniętych do odpowiedzialności konstytucyjnej, powołuje się Trybunał Stanu, złożony z Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, jako przewodniczącego, oraz sześciu sędziów.

2) Sędziów Trybunału Stanu i ich zastępców powołuje na okres trzyletni Prezydent Rzeczypospolitej z pośród sędziów sądów powszechnych, przedstawionych w liczbie podwójnej w połowie przez Sejm, a w połowie przez Senat, z równomiernem uwzględnieniem kandydatów każdej z Izb Ustawodawczych.

X. Administracja państwowa.

Art. 72.

1) Administracja państwowa jest służbą publiczną.

2) Administrację państwową sprawuje: a) administracja rządowa, b) samorząd terytorjalny, c) samorząd gospodarczy.

Art. 73.

1) Dla celów administracji ogólnej Państwo będzie podzielone pod względem terytorjalnym na obszary administracyjne, a mianowicie województwa, powiaty, oraz gminy miejskie i wiejskie.

2) Podział na województwa wymaga aktu ustawodawczego.

3) Gminy miejskie mogą w warunkach, oznaczonych ustawą, tworzyć powiat lub województwo grodzkie.

Art. 74.

Organizację administracji rządowej, a w szczególności zakres działania jej organów— określi dekret Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 75.

1) Stosownie do podziału Państwa na obszary administracyjne powołuje się do urzeczywistniania zadań administracji państwowej w zakresie potrzeb miejscowych samorząd wojewódzki, powiatowy i gminny.

2) Samorządy mają prawo w zakresie, ustawą oznaczonym, wydawać dla swego obszaru normy obowiązujące pod warunkiem zatwierdzenia tych norm przez powołaną do tego władzę nadzorczą.

3) Samorządy mogą być łączone w związki dla wykonywania zadań szczególnych.

4) Ustawa może nadać związkom osobowość publiczno-prawną.

5) Nadzór nad działalnością samorządu sprawuje Rząd przez swoje organa lub przez organa samorządu wyższego stopnia.

Art. 76.

1) Dla poszczególnych dziedzin życia gospodarczego powołuje się samorząd gospodarczy, obejmujący izby rolnicze, przemysłowo-handlowe, rzemieślnicze, pracy, wolnych zawodów oraz inne zrzeszenia publiczno-prawne.

2) Ustawy mogą łączyć izby w związki i nadawać im osobowość publiczno-prawną.

3) Do rozważania zagadnień, dotyczących całokształtu życia gospodarczego, opinjowania o projektach ustaw gospodarczych, tudzież harmonizowania poczynań w poszczególnych

gałęziach gospodarstwa narodowego — może być ustawą powołana Naczelna Izba Gospodarcza.

4) Nadzór nad działalnością samorządu gospodarczego sprawuje Rząd przez powołane do tego organa.

XI. Kontrola państwowa.

Art. 77.

1) Do kontroli pod względem finansowym gospodarki Państwa oraz związków publiczno-prawnych, badania zamknięć rachunków Państwa, przedstawiania Sejmowi corocznie wniosków, o absolutorjum dla Rządu—powołuje się Najwyższą Izbę Kontroli, opartą na zasadzie kolegjalności i niezawisłości członków jej kolegjum.

2) Najwyższa Izba Kontroli jest niezależna od Rządu.

3) Prezydent Rzeczypospolitej mianuje i odwołuje Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, a na jego wniosek i z jego kontrasygnatą mianuje i odwołuje członków jej kolegjum.

4) Prezes Najwyższej Izby Kontroli jest za sprawowanie swego urzędu odpowiedzialny według zasad, ustalonych dla odpowiedzialności ministrów.

XII. Stan zagrożenia Państwa.

Art. 78.

1) W razie zagrożenia Państwa z zewnątrz, jak również w razie rozruchów wewnętrznych lub rozległych knowań o charakterze zdrady stanu, zagrażających ustrojowi lub bezpieczeństwu Państwa, albo bezpieczeństwu obywateli — Rada Ministrów za zezwoleniem Prezydenta Rzeczypospolitej zarządzi stan wyjątkowy na obszarze całego Państwa lub części zagrożonej.

2) Zarządzenie takie będzie przesłane do Sejmu w ciągu siedmiu dni od ogłoszenia.

3) Jeżeli Sejm jest rozwiązany, zarządzenie o ogłoszeniu stanu wyjątkowego będzie złożone nowoobranemu Sejmowi na pierwszem posiedzeniu.

4) Sejm może zażądać uchylenia zarządzenia.

5) Wniosek taki nie może być głosowany na posiedzeniu, podczas którego został zgłoszony.

6) Jeżeli Senat wypowie się za uchwałą Sejmu, Rząd niezwłocznie uchyli zarządzenie.

7) Ogłoszenie stanu wyjątkowego daje Rządowi prawo zawieszania na czas trwania tego stanu swobód obywatelskich oraz możność korzystania z uprawnień szczególnych, przewidzianych ustawą o stanie wyjątkowym.

Art. 79.

1) W razie konieczności użycia sił zbrojnych do obrony Państwa Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi stan wojenny na obszarze całego Państwa lub jego części.

2) Podczas trwania stanu wojennego Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo bez upoważnienia Izb Ustawodawczych wydawać dekrety w zakresie ustawodawstwa państwowego z wyjątkiem zmiany Konstytucji, przedłużyć kadencję Izb Ustawodawczych do czasu zawarcia pokoju oraz otwierać, odraczać i zamykać sesje Sejmu i Senatu w terminach, dostosowanych do potrzeb obrony Państwa, jak również powoływać do rozstrzygania spraw, wchodzących w zakres działania Izb Ustawodawczych, Sejm i Senat w zmniejszonym składzie, wyłonionym przez te Izby.

3) W czasie trwania stanu wojennego Rząd korzysta z uprawnień, przewidzianych ustawą o stanie wyjątkowym, a nadto z uprawnień szczególnych, określonych ustawą o stanie wojennym.

XIII. Zmiana Konstytucji.

Art. 80.

1) Zmiana Konstytucji może być dokonana z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej, Rządu lub $^1/_4$ ustawowej liczby posłów.

2) Wniosek, postawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej może być głosowany tylko w całości i bez zmian lub ze zmianami, na które Rząd imieniem Prezydenta Rzeczypospolitej wyrazi zgodę.

3) Ustawa, zmieniająca Konstytucję z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej, wymaga zgodnych uchwał Sejmu i Senatu, powziętych zwykłą większością głosów; z inicjatywy zaś Rządu lub Sejmu—zgodnych uchwał, powziętych większością ustawowej liczby posłów i senatorów.

4) Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu trzydziestu dni od otrzymania projektu ustawy, zmieniającego Konstytucję, zwrócić

go Sejmowi z żądaniem ponownego rozpatrzenia, które może nastąpić nie wcześniej niż na następnej kadencji.

5) Jeżeli Izby Ustawodawcze uchwalą ponownie projekt bez zmian, Prezydent Rzeczypospolitej stwierdziwszy podpisem moc ustawy, zarządzi jej ogłoszenie, chyba że rozwiąże Sejm i Senat.

XIV. Przepisy końcowe.

Art. 81.

1) Niniejsza ustawa konstytucyjna wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2) Jednocześnie uchyla się ustawę z dnia 17 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 267) wraz ze zmianami, wprowadzonemi ustawą z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 442) z wyjątkiem art. 99, 109—118 oraz 120.

3) Ustawa konstytucyjna z dnia 15 lipca 1920 r., zawierająca statut organiczny województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) wraz ze zmianami, wprowadzonemi ustawami z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 146), z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 449), z dnia 18 października 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 608) oraz z dnia 18 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 240) zachowuje swą moc z tem, że art. 44 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) nadaje się brzmienie:

„Zmiana niniejszej ustawy konstytucyjnej wymaga ustawy państwowej" i że uchyla się art. 2 ustawy z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 146).

38

MINISTERSTWO SKARBU

Nr. D. I. 11508/Em/35.

Warszawa, dnia 28 marca 1935 r.

Zaliczanie okresów działalności niepodległościowej do wysługi emerytalnej.

Do

Kancelarji Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu i Biura Senatu, Najwyższej Izby kontroli, Prezydjum Rady Ministrów i wszystkich Ministerstw.

W związku z wejściem w życie przepisów wykonawczych o zaliczaniu czynnej działalności niepodległościowej do wysługi emerytalnej, przewidzianych w art. 37 p. 6 i art. 50 (ustęp ostatni) ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20 z 1934 r. poz. 160), a zawartych w § 67 rozporządzenia wykonawczego do powołanej wyżej ustawy emerytalnej (Dz. U. R. P. Nr. 60 z 1934 r. poz. 513) w wielu wypadkach zgłaszający swoje uprawnienia z tego tytułu, mimo wskazówek zawartych w okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 26 października 1934 r. L. D. I. 57075 (Em)/34, przedstawiają wnioski o zaliczenie okresów służby odbytej w polskich formacjach i organizacjach wojskowych jako to w Polskiej Organizacji Wojskowej, Strzelcu, Organizacji Bojowej, Polskiej Partji Socjalistycznej i innych wymienionych szczegółowo w § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 19 stycznia 1927 r. (Dz. U. P. Nr. 9 poz. 72) uzupełnionego rozporządzeniem tegoż Ministra z dnia 13 października 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75 poz. 568).

Służba w tych formacjach i organizacjach wojskowych mieści się w pojęciu czynnej działalności, zmierzającej do odzyskania niepodległości Państwa Polskiego, podlega ona jednak zaliczeniu do wysługi emerytalnej jako służba wojskowa na zasadzie art. art. 105, 92 i 37 p. 3 ustawy emerytalnej, a w razie pełnienia jej podczas wojny podlega zaliczeniu w wymiarze podwójnym.

Natomiast postanowienia art. 37 p. 6 i art. 50 (ustęp ostatni) ustawy emerytalnej wprowadzone zostały w życie w tym celu, aby umożliwić zaliczenie do wysługi emerytalnej funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych tych okresów czynnej

działalności niepodległościowej i odbywania kar za taką działalność, które to okresy nie zostały objęte art. 105 ustawy emerytalnej i wyżej wspomnianem rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych. Zaliczenie okresów tej działalności i poniesionych za nią kar w myśl powołanego wyżej § 67 rozporządzenia wykonawczego do ustawy emerytalnej uzależnione jest od pewnych specjalnych warunków, jako to: udowodnienia w sposób przewidziany §§ 7 i 8 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 10 marca 1933 r. w sprawie zaopatrzenia byłych skazańców politycznych (Dz. U. R. P. Nr. 28 poz. 237), stwierdzenia nadania Krzyża lub Medalu Niepodległości, zakwalifikowania przez Komisję Kwalifikacyjną. Pozatem omawiana czynna działalność niepodległościowa i odbyte za nią kary podlegają zaliczeniu tylko w wymiarze pojedyńczym.

Wobec powyższego Ministerstwo Skarbu prosi o zwrócenie uwagi interesowanych osób, że okresy służby w polskich formacjach o organizacjach wojskowych, wymienionych w rozporządzeniach Ministra Spraw Wojskowych z dnia 19 stycznia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9 poz. 72) i z dnia 13 października 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 568), jako zaliczalne do wysługi emerytalnej przy przejściu w stan spoczynku z samego prawa na podstawie art. 105, 92 i 37 p. 3 nie podlegają zgłoszeniu i rozpatrywaniu w trybie § 67 rozporządzenia wykonawczego do ustawy emerytalnej przez Komisję Kwalifikacyjną dla spraw zaopatrzenia byłych skazańców politycznych.

Druga sprawa domagająca się bliższego wyjaśnienia ubiegającym się o zaliczenie działalności niepodległościowej do wysługi emerytalnej dotyczy sposobu udowodnienia okresów omawianej działalności. Udowodnienie okresów kar pozbawienia wolności, administracyjnego zesłania lub przebywania w aresztach zapobiegawczych (§ 67, p. 1 lit. a) jest stosunkowo ułatwione przez możliwość uzyskania wyroków sądowych, orzeczeń administracyjnych lub zaświadczeń z archiwów państwowych. Natomiast na uzasadnienie zgłaszanych okresów samej działalności niepodległościowej lub w wypadkach braku dowodów z dokumentów, zainteresowani przedstawiają przeważnie zaświadczenia stowarzyszeń byłych więźniów politycznych oraz zaświadczenia świadków niejednokrotnie w odpisach.

Otóż Ministerstwo Skarbu prosi o wyjaśnienie zainteresowanym, że zaświadczenia stowarzyszeń byłych więźniów politycznych informujące o przebiegu działalności niepodległościowej mogą być w myśl art. 49 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) brane pod uwagę, jednak pod warunkiem jednoczesnego wskazania w zaświadczeniu źródła, skąd dane stowarzyszenie zaczerpnęło swoje informacje, a to w celu umożliwienia władzy sprawdzenia podanych okoliczności.

Co się tyczy zeznań świadków, to do tych w myśl § 67 p. 6 rozporządzenia wykonawczego do ustawy emerytalnej i § 8 wyżej powołanego rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 10 marca 1933 r. w sprawie zaopatrzenia b. skazańców politycznych mają także zastosowanie postanowienia wyżej powołanego rozporządzenia o postępowaniu administracyjnem w szczególności art. 20 p. 3 i art. 61 tego rozporządzenia. Według tych postanowień zaświadczenie świadka, o ile jest przedstawione bezpośrednio przez zainteresowanego, winno być w całości napisane własnoręcznie przez świadka z dokładnem oznaczeniem, skąd są świadkowi wiadome zeznawane okoliczności. W innych wypadkach dotyczących dowodów ze świadków mają zastosowanie postanowienia art. 61 o badaniu świadków pod przysięgą lub po uprzedniem złożeniu przez świadka przyrzeczenia zeznania prawdy.

Podsekretarz stanu:

(—) *W. Staniszewski.*

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 40

z dnia 11 kwietnia 1935 r. (BP-6868/35)

w sprawie zaliczenia okresów działalności niepodległościowej do wysługi emerytalnej.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje powyższy okólnik Ministerstwu Skarbu z dnia 28 marca 1935 r. Nr. D. I. 11508 (Em)/35 do wiadomości.

Dyrektor Biura Personalnego:

(—) *Jan T. Lipka.*

39

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 13.

z dnia 22 stycznia 1935 r. (BP. 217/35)

o zaliczkach na uposażenie.

W związku z ustępem 2 punktu IV okólnika Nr. 113 z dnia 17 lipca 1934 r. (BP. 15430/34) o zaliczkach na uposażenie, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przesyła wzór poręczenia, będącego warunkiem udzielenia zaliczki praktykantom płatnym, oraz zaliczki przekraczającej 3 miesięczne uposażenie osobom, które nie nabyły jeszcze praw emerytalnych.

Celem tego wzoru jest jednostajne ujęcie tej sprawy w resorcie Ministerstwa W. R. i O. P. i możliwie największe zabezpieczenie należności Skarbu Państwa z tytułu udzielonych zaliczek na uposażenie.

Wzór ten odnosi się do ręczycieli, będących funkcjonarjuszami państwowymi i posiadających uprawnienia emerytalne, ponieważ takie poręczenie będzie Ministerstwo W. R. i O. P. przedewszystkiem brało pod uwagę. Poręczenia osób, nie pozostających w publiczno-prawnym stosunku służbowym do Państwa, będzie Ministerstwo W. R. i O. P. przyjmowało tylko wyjątkowo i to w wypadkach nie budzących żadnej wątpliwości co do materjalnej odpowiedzialności ręczycieli, a to celem uniknięcia ewentualnej konieczności prowadzenia przewlekłych i uciążliwych procesów cywilnych.

Dyrektor Biura Personalnego:

(—) *Jan T. Lipka.*

Załącznik do Nr. BP. 217/35.

PORĘCZENIE.

W związku z podaniem, wniesionem przez p. ....
(imię, nazwisko i tytuł służbowy)
do Ministerstwa W. R. i O. P. o przyznanie zaliczki na uposażenie w wysokości 6-cio miesięcznego uposażenia służbowego zobowiązuję się na wypadek przyznania tej zaliczki i niemożności spłacenia jej przez p. ....
z jakichkolwiek
(imię, nazwisko)
powodów w wyznaczonych terminach — do zwrotu Ministerstwu W. R. i O. P. (Skarbowi Państwa) niespłaconej z powyższego tytułu kwoty z mojego uposażenia służbowego (zaopatrzenia emerytalnego), przysługującego mi jako ....
....

Jednocześnie zezwalam na potrącenie przypadającej z tego tytułu kwoty z mojego uposażenia w służbie czynnej względnie w stanie spoczynku w ratach, do jakich był zobowiązany p. ...., bez uprzedniego uzyskania wyroku sądowego i tytułu egzekucyjnego.

Data i miejscowość.

Podpis
stwierdzony urzędowo

Notatka władzy służbowej,
stwierdzająca uprawnienia
emerytalne ręczyciela.

40

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 42

z dnia 13 kwietnia 1935 r. (BP-3929/35)

w sprawie ulgowych paszportów zagranicznych.

Nawiązując do okólnika Nr. 73 z dnia 19.V. 1932 r. (I Org. 4060/32) w sprawie ograniczenia w wydawaniu ulgowych paszportów zagranicznych, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządza, co następuje:

I. Ze względu na duże znaczenie dokształcanie się nauczycieli zagranicą, zwłaszcza w zakresie języków obcych nowożytnych przez: 1) poznawanie obcego środowiska i społeczeństwa i wnikanie w formy obcego życia współczesnego, 2) opanowanie praktyczne i fonetyczne języka obcego, i 3) uczęszczanie na kursy wakacyjne, oraz z uwagi na wypływające z tego znaczne korzyści dla należytej realizacji programu nauczania, Ministerstwo postanowiło przychylnie traktować podania wspomnianych nauczycieli, udających się w tym celu w okresie feryj zagranicę. Dotyczy to wyłącznie wyjazdów do tych krajów, których język jest przedmiotem specjalności danego nauczyciela i pod warunkiem, że nauczyciel po powrocie z zagranicy wykaże się zaświadczeniem z ukończenia właściwego kursu względ-

nie złoży sprawozdanie o sposobie wykorzystania urlopu zagranicą.

II. Zdarza się często, że podania o ulgowe, względnie bezpłatne paszporty zagraniczne, składane przez nauczycieli swoim władzom przełożonym, nadchodzą do Ministerstwa ze znacznem opóźnieniem, a niejednokrotnie nawet po terminie przewidywanego wyjazdu.

W celu usprawnienia i przyśpieszenia procedury przyznawania paszportów zagranicznych, Ministerstwo poleca, aby wszystkie podania (które petenci winni złożyć conajmniej na miesiąc przed terminem wyjazdu) były przesyłane zarówno przez władze szkolne I instancji do władz II instancji, jak też przez władze II instancji do Ministerstwa, natychmiast, a najpóźniej w ciągu 5 dni od daty otrzymania.

Przy przesyłaniu podań do Ministerstwa, winny właściwe władze dołączyć szczegółową i wszechstronną opinję o petencie z należytem uwzględnieniem kwalifikacyj naukowych petenta i uzasadnieniem celowości, względnie niecelowości wyjazdu zagranicę z punktu widzenia potrzeb naukowych, kulturalnych, oświatowych i t. p.

Do podania winien być dołączony, wypełniony przez petenta kwestjonarjusz, według załączonego wzoru.

Przy zbiorowych wycieczkach zagranicę, należy załączyć listę uczestników wycieczki w dwóch egzemplarzach, według załączonego wzoru.

III. Jednocześnie Ministerstwo przypomina, że podania osób, ubiegających się o przyznanie im ulg w opłatach paszportowych, powinny być kierowane do Ministerstwa drogą służbową, gdyż w przeciwnym razie będą pozostawione bez odpowiedzi.

Dyrektor Biura Personalnego:

(—) *Jan T. Lipka.*

Załącznik do Nr. B. P. 3929/35

K W E S T J O N A R J U S Z

do podania z dnia .... 193........ r. o paszport ulgowy na wyjazd zagranicę, celem przeprowadzenia badań naukowych.

1	Nazwisko i imię (kobiety zamężne podają również nazwisko panieńskie, imię i stanowisko męża).	
2	Tytuł naukowy (Doktór filozofji, magister praw, inżynier rolnik, profesor uniwersytetu i t. p.)	
3	Stanowisko (zawód) gdzie pracuje naukowo.	
4	Gdzie pracuje zarobkowo, jakie ma dochody miesięcznie i z jakich źródeł (podać ściśle).	
5	Data i miejsce urodzenia oraz miejsce zamieszkania. (Ulica Nr. domu i mieszkania).	
6	Udaje się do miast	
7	Udaje się do krajów i przez jakie kraje.	
8	Na jaki okres czasu wyjeżdża — t. j. od dn. .... do dnia	
9	Ściśle cel podróży i zakres badań naukowych (krótko w kilku słowach).	
10	W jakiej instytucji zagranicą będą przeprowadzone badania naukowe (krótko).	

U W A G A: Kwestjonarjusz niniejszy należy wypełnić **pismem maszynowym** t. j. wyraźnie i czytelnie. Po wypełnieniu przesłać do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, o ile nie został już dołączony do podania o paszport.

....

Data i własnoręczny podpis wyjeżdżającego.

LISTA UCZESTNIKÓW WYCIECZKI

L. p.	Nazwisko i imiona (kobiety zamężne podają również nazwisko panieńskie oraz imię i stanowisko męża).	Imiona rodziców i nazwisko panieńskie matki	Data i miejsce urodzenia	Dokładne miejsce zamieszkania (miasto, ulica, Nr. domu, względnie wieś gm. powiat	Jakim dowodem osobistym legitymuje się, przez kogo wydanym, kiedy i za jakim Nr.	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7

41

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 23 marca 1935 r. Nr. BP. 7640/35.

do P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Nauczycielstwa w Okręgu

w sprawie wydawania kart porady nauczycielom.

W związku z przepisami § 4 ust. (2) rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 28 stycznia 1934 r. o pomocy lekarskiej (Dz. U. R. P. Nr. 10 poz.81) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministerstwem Opieki Społecznej zarządziło co następuje:

I. Karty porady wydają:

a) nauczycielom szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych wszelkich typów i stopni—dyrektorzy (kierownicy) szkół;

b) nauczycielom publicznych szkół powszechnych II i III stopnia — kierownicy szkół;

c) nauczycielom publicznych szkół powszechnych I stopnia — ci kierownicy szkół, którzy są płatnikami rejonowymi, względnie kierownicy tych szkół, w których pełni obowiązek nauczyciel — płatnik rejonowy, każdy w obrębie właściwego rejonu płatniczego;

II. Książeczki kart porady dostarcza i ewidencję wydanych prowadzi Kuratorjum Okręgu Szkolnego w wypadkach wymienionych pod a), zaś Inspektoraty Szkolne w przypadkach wymienionych pod b) i c).

III. Osoby upoważnione do wydawania kart porad (punkt I):

1) powinny przedewszystkiem prowadzić spis lekarzy i położnych umówionych ze wskazaniem adresu i godzin przyjęć,

2) są odpowiedzialne za właściwe wydanie karty porady, muszą więc każdorazowo sprawdzać, czy danej osobie służy prawo do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej, w razie zaś wątpliwości winny wziąć na pozostającym u nich odcinku pisemne oświadczenie, że prawo to danej osobie przysługuje.

3) mają obowiązek dokładnie wypełnić wszystkie rubryki kart porady, a przy wydawaniu kart dla niższych funkcjonarjuszów państwowych (woźnych i t. p.), zaznaczać wyraźnie powyższy ich charakter służbowy niezależnie od funkcyj przez nich pełnionych, kartę porady wypisuje się ołówkiem chemicznym przez kalkę — jednocześnie 3 odcinki,

4) Od funkcjonarjuszów biorących kartę porady dla członka rodziny (żony) należy brać na pozostającym odcinku pisemne oświadczenie, że dana osoba nie podlega ubezpieczeniu na wypadek choroby w Ubezpieczalni Społecznej i nie ma prawa do korzystania z pomocy lekarskiej na koszt Skarbu Państwa, na innej podstawie.

Dla ułatwienia sposobu odbierania oświadczeń, o których mowa w punktach 2 i 4, wskazanem byłoby obstalowanie dla osób uprawnionych do wystawiania kart porady stemple następującej treści: a) oświadczam, że przysługuje mi prawo do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej i b) oświadczam, że żona moja . . . . nie podlega ubezpieczeniu na wypadek choroby w Ubezpieczalni Społecznej i nie ma prawa do korzystania z pomocy lekarskiej na koszt Skarbu Państwa na innej podstawie.

....

podpis

Inspektoraty Szkolne otrzymują książeczki kart porad bezpośrednio z wydziału zdrowia w odnośnem Województwie, zaś Dyrekcje szkół podległych bezpośrednio Kuratorjum—z Kuratorjum.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) K. Szelągowski.

42

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 16 maja 1935 r. Nr. O-14949/35

Do P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników Szkół w Okręgu

w sprawie badania lekarskiego młodzieży szkolnej, biorącej udział w jubileuszowym zlocie harcerstwa polskiego.

Na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 maja 1935 r. Nr. I W. F. 1514/35 powiadamiam, że z racji 25-lecia istnienia harcerstwa Naczelnictwo Z. H. P. organizuje w r. b. w czasie od 11 do 25 lipca Jubileuszowy Zlot Harcerstwa Polskiego w Spale, w którym przewiduje udział około 20.000 młodzieży harcerskiej z całego kraju i z zagranicy.

Ponieważ zlot ten obejmuje głównie młodzież szkolną, odbędzie się zaś w warunkach obozowych, zarządzam by młodzież, udająca się na zlot, poddana została przed końcem roku skolnego badaniom lekarskim bądź przez lekarzy szkolnych, bądź w ośrodkach zdrowia, a to celem stwierdzenia stanu jej zdrowia i zakwalifikowania, czy może wziąć udział w zlocie.

Mając na względzie potrzebę organizacji służby zdrowia w czasie zlotu, Naczelnictwo Z. H. P. za pośrednistwem Ministerstwa i Kuratorjum zwraca się z gorącą prośbą do Panów Lekarzy szkolnych o pomoc i współdziałanie w zorganizowaniu skutecznej opieki lekarskiej nad młodzieżą harcerską podczas zlotu w Spale.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) K. Szelągowski.

43

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 16 maja 1935 r. Nr. O-15124/35.

do P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów, i Kierowników Szkół w Okręgu

w sprawie propagandy przeciwdurowej i środków zapobiegawczych.

W związku z pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 10 maja 1935 r. Nr. I WF. 1601/35 oraz wobec zbliżania się pory roku w której corocznie daje się zauważyć nasilenie duru brzusznego, polecam przeprowadzić corocznie jeszcze przed końcem roku szkolnego we wszystkich szkołach propagandę przeciwdurową.

Ma ona polegać na podaniu dzieciom i młodzieży przez lekarzy szkolnych tam, gdzie są oni czynni, krótkich kilkunastu minutowych niezbędnych pouczeń o istocie duru brzusznego, o sposobach zakażania się i o środkach zapobiegających szerzeniu się tej ciężkiej i niebezpiecznej choroby. Zakres podawanego materjału musi być dostosowany ściśle do wieku słuchaczów, środowiska, z którego pochodzą, oraz warunków, w których żyją. Główny nacisk należy położyć na to, co każdy osobnik może i powinien zrobić, by uchronić siebie i innych od zakażenia.

W tych szkołach, w których niema stałej opieki higjeniczno-lekarskiej, Dyrekcje i Kierownictwa szkół winny bądź zwrócić się z prośbą o pomoc w przeprowadzeniu akcji przeciwdurowej do najbliższych lekarzy, higjenistek lub pielęgniarek społecznych, bądź też przeprowadzić ją przez nauczycieli najbardziej przygotowanych i nadających się do propogandy higjenicznej. Jako pomoc naukowa służyć może tablica p. t. „Drogi szerzenia się duru brzusznego“, wydana przez Państwową Szkołę Higjeny w Warszawie—ul. Chocimska Nr. 24 (cena zł. 1.20).

Młodzież, wyjeżdżająca w czasie feryj letnich na wszelkiego rodzaju obozy i wycieczki do miejscowości, w których mogłaby być narażona na zakażenie się durem brzusznym, jak np. na teren województw północnych i wschodnich, należy uodpornić za pomocą szczepień ochronnych podskórnych.

Szczepień tych w zasadzie powinni dokonać lekarze szkolni. Tam, gdzie ich niema, należy zwrócić się do przedstawicieli miejscowych władz sanitarnych: lekarzy powiatowych, miejskich, rejonowych z prośbą o pomoc.

O bezpłatne przydzielenie potrzebnej ilości szczepionki przeciwdurowej należy zwracać się do lekarzy powiatowych, powołując się na porozumienie Ministerstwa W. R. i O. P. z Ministerstwem Opieki Społecznej (Departament Służby Zdrowia).

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *K. Szelągowski.*

44

ZWIĄZEK STRZELECKI
Zarząd Główny
Nr. 150/W. Ob.

m. Warszawa 1 marca 1935 r.

Dziennik Zarządzeń i Rozkazów Nr. 2.

Celem zaciśnięcia współpracy Związku Strzeleckiego w dziale wychowania obywatelskiego z odpowiedniemi organami Oświaty Pozaszkolnej (Oddziały O. P. przy Kuratorjach i Instr. O. P. w Inspektoratach Szkolnych) poleca się zastosowanie następujących zasad:

1) Kierownicy Oddz. O. P., z tytułu swego urzędu powinni być zapraszani każdorazowo w skład Okręgowych Komisyj Wychowania Obywatelskiego.

2) Inspektorowie Szkolni, z tytułu zleconej im przez nową organizację szkolnictwa — opieki nad pracą kulturalno-oświatową na terenie podległego im obwodu, — powinni być każdorazowo bądź kooptowani do Powiatowych Komisyj Wychowania Obywatelskiego, bądź też zapraszani na te posiedzenia Zarządu, których przedmiotem są prace wychowania obywatelskiego.

3) Zarządy i Komendy okręgowe winny utrzymywać ścisły kontakt z Kuratorjami Szkolnemi przedewszystkiem w zakresie planowania prac wychowania obywatelskiego, oraz szkolenia i dokształcania kadry referentów i przodowników. Każdorazowo zaś, kiedy

lokalne władze szkolne udzielają w przeprowadzaniu tych prac pomocy materjalnej, instruktorskiej lub urlopćw—należy im przesyłać szczegółowe sprawozdania.

Zarządy i Komendy powiatów powinny się kierować powyższemi wskazówkami w stosunkach z Inspektoratami Szkolnemi.

4) Okręgowi referenci wychowania obywatelskiego zwłaszcza ci, którzy zostali specjalnie przydzieleni przez władze szkolne do prac wychowania obywatelskiego, powinni utrzymywać bezpośredni, osobisty kontakt z Oddziałami Oświaty Pozaszkolnej, celem koordynowania akcji wychowania obywatelskiego z pracami kulturalno - oświatowemi władz szkolnych.

5) Powiatowi referenci wychowania obywatelskiego powinni utrzymywać bezpośredni osobisty kontakt z obwodowymi instruktorami O. P. w Inspektoratach Szkolnych, celem usprawnienia dotychczasowej pracy, skoordynowania jej z pracami kulturalno-oświatowemi władz szkolnych i należytego wykorzystania pomocy, jakiemi dysponują organa Oświaty Pozaszkolnej.

Komendant Główny:
(—) ppłk. M. Frydrych.

Prezes Zarządu Głównego:
(—) *Fr. Paschalski.*

KURATORJUM
Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Wilnie
Dnia 23 maja 1935 roku
Nr. OP. 16143/35

Do wiadomości PP. Inspektorów Szkolnych i Instruktorów OP. w Okręgu.

Kierownik Oddz. OP.:
(—) *Jan Dracz.*

45

ARCHIWUM WOJSKOWE
Fort Legjonów, ul. Zakroczymska tel. Nr. 11-02-02.

Nr. 183/Now.
Warszawa dn. 23/III 1935 r.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Warszawa.

W ostatnich czasach zwracają się do Archiwum Wojskowego różne szkoły średnie z prośbą o udzielenie informacyj (przebiegu służby, odznaczeń, ścisłej daty lub miejsca śmierci i t. p.) w sprawie b. uczniów biorących udział w Legjonach, Obronie Lwowa lub wojnie polsko-sowieckiej,—powołując się na odpowiednie polecenie Ministerstwa W. R. i O. P. Niektóre szkoły przesyłają same nazwiska b. uczniów nie podając wcale nazw oddziałów, w których służyli, co uniemożliwia wogóle poszukiwania. Szczegóły te mogą dyrekcje szkół otrzymać bezpośrednio od b. uczniów-żołnierzy lub ich rodzin.

Po ustaleniu tych koniecznych danych można dopiero przystąpić do poszukiwań w aktach. Archiwum nie posiada jednak tak licznego personelu, aby mogło załatwić przychylnie prośby wszystkich szkół. Dyrekcje mogłyby natomiast przysłać swych delegatów, którzyby pod kierunkiem archiwistów robili odpowiednie poszukiwania.

Niezawsze, jednak istnieje konieczność odwoływania się do Archiwum Wojsk. Istnieją rozmaite lokalne związki b. wojskowych, koła pułkowe i t. d. prowadzące ewidencję tych członków. Wielu informacyj udzielić mogą instytucje zajmujące się historją walk wyzwoleńczych jak np. Tow. Badań Historji Obrony Lwowa i Województw Połudn. Wschodnich. Pozatem posługiwać się mogą dyrekcje szkół źródłami drukowanemi jak Lista Strat Wojska Polskiego, znajdująca się w każdej P. K. U., historje pułkowe (szczegółowe i zarysy) i tp.

p. o. Kierownika Archiwum Wojskowego:
(—) B. Waligóra.
Major.

KURATORJUM
OKRĘGU SZKOLNEGO
W WILNIE

Dnia 16 maja 1935 r.
Nr. O-13703/35

Do wiadomości.

p. o. Naczelnika Wydziału:
(—) *Dr. St. Wroński.*

46

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa, dn. 1 kwietnia 1935 r.
Nr. I WF-349/35

W sprawie ubezpieczenia młodzieży od wypadków w szkołach

Odpowiedź na pismo z dn. 10.I. 1935 r. L. dz. 536 i na pismo z dn. 9.II. 1935 r. L. dz. 620/35

Do Komitetu Opieki nad mieszkańcami osiedli miejskich „Osiedle"

w miejscu
ul. Marszałkowska 153 m. 8

Ministerstwo przyjmuje do wiadomości gotowość zorganizowania przez Komitet „Osiedle" ubezpieczeń od wypadków młodzieży szkolnej, które uważa za celowe i pożądane tak ze względu na prawidłowe leczenie urazów, spowodowanych wypadkami w szkole, jak też ze względu na zabezpieczenie rodziców uczniów przed ewentualnemi wydatkami.

Ministerstwo zaznacza, że, aczkolwiek byłoby pożądane, aby cała młodzież szkolna była ubezpieczona od wypadków, to jednak ze względu na brak podstawy prawnej do prowadzenia obowiązkowego ubezpieczenia od wypadków młodzieży szkolnej, jako też ze względu na obecną sytuację, w której młodzież i rodzice obciążeni są już dość wysokiemi opłatami i składkami na cele szkolne i społeczne, *ubezpieczenia szkolne mogą być tylko dobrowolne.* Sama organizacja ubezpieczeń młodzieży na terenie szkół nie może obciążać dyrekcji (kierownictw) szkół oraz nauczycielstwa dodatkową pracą ściągania składek ubezpieczeniowych od młodzieży, pisaniem sprawozdań, wykazów i t. p. Sprawy te należy w szkołach omówić z Komitetami Rodzicielskiemi i Kierownictwem Zakładów oraz ustalić,—kto i ewentualnie za jakiem wynagrodzeniem będzie je prowadził.

Ministerstwo przyjmuje do wiadomości, że Komitet „Osiedle" wyłoni specjalny organ, kontrolujący działalność ubezpieczeń t. j. sposób likwidacji wypadków przez Towarzystwa Ubezpieczeniowe, oraz czuwać będzie nad całokształtem pracy ubezpieczeniowej i lecznictwem w terenie.

Ministerstwo wyraża zgodę na to, by przepisy o postępowaniu w razie wypadku w szkołach, w których młodzież jest ubezpieczona, wywieszone były w szkołach na widocznem miejscu.

Przechowywanie dokumentów gwarancyjnych (polis) należy ustalać z Dyrektorem (Kierownikiem) szkoły i Opieką względnie Kołem Rodzicielskiem.

Ministerstwo zobowiązuje Komitet, iż na każde jego żądanie będzie nadsyłał sprawozdanie z czynności ubezpieczeniowych, jak również i wyników kontroli.

Dyrektor Departamentu:

(—) *Karol Makuch.*

KURATORJUM
OKRĘGU SZKOLNEGO
W WILNIE

Dnia 15 maja 1935 r.
Nr. O-10694/35

Do wiadomości i zainteresowania się, jak akcja ubezpieczeniowa na terenie Zakładu, (Obwodu Szkolnego) rozwija się oraz czy nie wynikają w związku z tem jakieś niewłaściwości i nieporozumienia.

p. o. Naczelnika Wydziału:

(—) *Dr. St. Wroński.*

47

KOMUNIKATY.

Konferencje programowe i kursy wakacyjne w 1935 r.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego podaje do wiadomości, że w czasie od 17 do 28 czerwca bież. roku odbędą się na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego 10-dniowe kursy wychowania fizycznego, od 12.VII do 15.VII włącznie i od 14.VIII do 31.VIII konferencje programowe, oraz od 24. VI do 20.VII i od 2.VII do 13.VII kursy dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Konferencje jak i w roku ubiegłym będą miały charakter praktyczny — przewidywana jest zbiorowa dyskusja na temat wysuwanych przez uczestników wątpliwości i zagadnień z zakresu pracy szkolnej.

Udział nauczycielstwa na wybranych przez siebie konferencjach i kursach jest całkowicie dobrowolny; jedna osoba może się zgłosić na dwa kursy (konferencje), przewidziane w różnych terminach, na kursy wychowania fizycznego należy zgłaszać się do własnych obwodów inspektorskich.

Zgłoszenia wzięcia udziału w konferencji lub kursie winny być przesyłane w drodze służbowej swemu przełożonemu Inspektorowi Szkolnemu w terminie do dnia 8 czerwca w odniesieniu do kursów wychowania fizycznego, do dnia 15 czerwca na konferencje programowe i kurs w I terminie (2—15 lipiec i 24 czerwiec—20 lipiec) oraz do dnia 5 sierpnia na konferencje w II terminie.

Zgłoszenie winno zawierać następujące dane:

Zgłoszenie na . . . .

Wymienić tytuł konferencji lub kursu w . . . . w terminie do dnia . . . . .
Nazwisko i imię zgłaszającego się, jego stanowisko służbowe i dokładny adres.

Do zgłoszenia należy dołączyć znaczki pocztowe wartości 40 gr. na koszta korespondencji oraz wpisowe w wysokości 7 złotych, na konferencje 2 tygodniowe i 15 zł. na kursy 4 tygodniowe. Wpisowe na dziesięciodniowe kursy wychowania fizycznego wynosi 5 zł.

Uczestnicy konferencji (kursu) winni przywieźć ze sobą program szkoły powszechnej trzeciego stopnia tymczasowy, własne materjały, dotyczące ich pracy w szkole w bieżącym roku, a nadto koc, poduszkę, pusty siennik, bieliznę pościelową, przyrządy tualetowe oraz na kurs wychowania fizycznego strój ćwiczebny.

Na kurs (konferencję) należy przybyć dopiero po uzyskaniu z Inspektoratu organizującego konferencję (kurs) pisemnego powiadomienia o przyjęciu.

Uczestnikom regularnie uczęszczającym na konferencje wydawane będą zaświadczenia o wzięciu udziału w konferencjach na odnośny temat.

Dla nauczycieli z terenów o ludności białoruskiej, nieznających języka białoruskiego organizuje się początkowy kurs dwutygodniowy tego języka w drugim terminie.

Celem zaznajomienia nauczycielstwa z ideowemi i metodycznemi zasadami harcerstwa, prowadzenia drużyn i gromad zuchowych w szkole oraz z obozowaniem, prowadzeniem wycieczek i ćwiczeń polowych odbędzie się w okresie letnim kurs organizowany przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego. Kurs składać się będzie z 2-ch części: 1) od 2 do 13 lipca nad jeziorem Narocz (stacja kolejowa Kobylniki), w Szkolnem Schronisku Wycieczkowem i 2) od 13 do 23 lipca na terenie jubileuszowego zlotu harcerstwa polskiego w Spale. Udział w 2-iej części nieobowiązkowy. Wpisowe wynosi 15 zł. Opłata za pobyt wraz z pełnem utrzymaniem wynosi za 1-szą część—25 zł. i za 2-gą część—30 zł. Wpisowe wpłacać należy za pośrednictwem P. K. O. na Nr. 60150 konto Komisji Wycieczkowej Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego. Zgłoszenia przesyłać należy drogą służbową do K. O. S. Wil. w Wilnie. Zgłoszenie winno zawierać następujące dane: a) imię i nazwisko, adres, rok urodzenia, wyznanie, stanowisko służbowe, b) czy zgłaszający się pracował w harcerstwie, jeśli tak, to należy podać krótki przebieg służby, czy pełni obowiązki opiekuna drużyny harcerskiej, czy brał udział w obozach, względnie kolonjach i w jakim charakterze, c) czy odbył służbę wojskową wzgl. przeszedł przysposobienie wojskowe, d) deklarację, iż kandydat przybędzie punktualnie do obozu (na kurs), podda się regulaminowi kursu i w dniu przybycia wpłaci należność za pobyt i utrzymanie, oraz przywiezie z sobą potrzebny ekwipunek. Termin zapisów upływa z dniem 5 czerwca r. b. Uczestnicy kursów pomieszczeni będą w wspólnych salach i otrzymają pełne utrzymanie. Koszty przejazdów ponoszą uczestnicy, przyczem korzystać będą z przejazdów ulgowych po cenach biletów wojskowych.

Zaświadczenia na przejazd ulgowy wydadzą komendy P. W. na podstawie kart przyjęcia. Uczestnicy powinni przywieść z sobą: koc, siennik, prześcieradła na łóżko i pod koc, bieliznę osobistą, przybory toaletowe i do czyszczenia, plecak, pantofle, kostjum gimnastyczny lub lekkoatletyczny, kostjum kąpielowy, koszulkę barwy khaki i spodenki harcerskie dla mężczyzn, sukienkę szarą i beret dla kobiet, obuwie wycieczkowe i przybory do jedzenia.

Kandydaci przyjęci na kurs otrzymają szczegółowe informacje oraz wskazówki w sprawie przejazdu.

Załącznik Nr. 1.

KONFERENCJE PROGRAMOWE I KURSY WAKACYJNE W 1935 R.

L. p.	Siedziba konferencji	Termin konfer.	Temat konferencyj	Adres Insp. Szkoln.
	I Termin. Konferencje programowe.			
1.	Baranowicze	2—7 15—7	Zajęcie praktyczne (Zaj. rękodzieln.) Rysunek	Baranowicze
2.	Baranowicze	„	Zajęcie prakt. (Ogródek szkolny) Rysunek	„
3.	Brasław	„	Zadania kier. szk. ze szczeg. uwzgl. statutu szk. powszechnych dla kier. szk. II i III stopnia)	Brasław
4.	Lida	„	„	Lida
5.	Nieśwież	„	„	Nieśwież
6.	Suwałki	„	Jęz. polski i hist.	Suwałki
7.	Święciany	„	„ „ „	Święciany
8.	Wilejka	„	Nauka o przyr. i zaj. rękodzieln.	Wilejka
9.	Wilno	„	Nauka o przyr. i geografja	Wilno, Portowa 5.
	Kursy wakacyjne.			
1.	Wilno	24.6—20.7	Zaj. prakt. (wyrób pom. szkoln.)	„
2.	Nad jez. Narocz	2 do 13.VII	Kurs harcerski	Kuratorjum Szk.

L. p.	Siedziba konferencji	Termin konfer.	Temat konferencyj	Adres Insp. Szk.
	II Termin. Konferencje programowe.			
1.	Grodno	19.8—31.8	Tymcz. program szk. III stopn. ze szczególnem uwzględnieniem programów kl. IV i VII	Grodno
2.	Grodno	„	Zadanie kier. szk. ze szczególnem uwzględn. statutu szk. powsz. (Dla kier. szk. I i II st.)	Grodno
3.	Mołodeczno	„	Projekty nowych programów dla szk. I stopnia	Wilejka
4.	Wilejka	„	Proj. now. program. dla szk. II stopn.	Wilejka
5.	Wołkowysk	„	Zadanie kier. szk. ze szczególnem uwzględn. statutu szk. powsz. (Dla kier. szk. I i II st.)	Wołkowysk
6.	Wołkowysk	„	Proj. nowych progr. dla szk. I stopn.	Wołkowysk
7.	Wilno	„	Zaj. praktyczne (ogródek szk.) i śpiew lub rysunek	Wilno Portowa 5
8.	Wilno	„	Jęz. białor. dla nauczycieli szk. I i II stopnia	„
9.	Wilno	„	Projekty nowych programów dla szkół II stopnia	„

Załącznik Nr. 2

T A B E L A

sieci kursów wakacyjnych 10-dniowych wychowania fizycznego dla nauczycieli szkół powszechnych Okręgu Szk. Wil. od dnia 17 do 28 czerwca 1935 r.

L. p.	Siedziba kursu	Liczba kursów	Kurs dla nauczycielstwa z obwodów szkolnych	Liczba uczestników na kursie	Zakres programu kursu
1	Suwałki	1	suwalskiego	50	kl. I—IV włącznie
		2	suwalskiego grodzieńskiego	25 25	„ V—VII „
2	Słonim	1	słonimskiego	50	kl. I—IV „
		2	słonimskiego wołkowyskiego baranowickiego	10 15 25	„ V—VII „
3	Nieśwież	1 2	nieświeskiego	50 50	kl. I—IV „ „ V—VII „
4	Lida	1	lidzkiego szczuczyńskiego	35 15	kl. I—IV „
		2	lidzkiego szczuczyńskiego nowogródzkiego	20 15 15	„ V—VII „
5	Wilejka	1	wilejskiego oszmiańskiego	25 25	kl. I—IV „
		2	wilejskiego oszmiańskiego wołożyńskiego wileńskiego (wil. trocki)	15 10 10 15	„ V—VII „
6	Święciany	1	święciańskiego	50	kl. I—IV „
		2	święciańskiego postawskiego głębockiego brasławskiego	13 10 14 13	„ V—VII „
7	Grodno	1	grodzieńskiego	50	kl. I—IV „
8	Wołkowysk	1	wołkowyskiego	50	„ I—IV „
9	Baranowicze	1	baranowickiego	50	„ I—IV „
10	Nowogródek	1	nowogródzkiego	50	„ I—IV „
11	Wołożyn	1	wołożyńskiego	50	„ I—IV „
12	Troki	1	wileńskiego (wil. trocki)	50	„ I—IV „
13	Postawy	1	postawskiego	50	„ I—IV „
14	Głębokie	1	głębockiego	50	„ I—IV „
15	Brasław	1	brasławskiego	50	„ I—IV „

Wakacyjne kursy wychowania fizycznego dla nauczycieli ćwiczeń cielesnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Państwowym Urzędem Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego organizuje w okresie feryj letnich bieżącego roku następujące wakacyjne kursy wychowania fizycznego dla nauczycieli i nauczycielek ćwiczeń cielesnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych:

I. *W ramach obozów Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Brasławiu w czasie od 7 do 27 lipca.*

a) obóz dla nauczycieli

b) obóz dla nauczycielek.

Kierownik naukowo-organizacyjny: płk. lek. dr. Zygmunt Gilewicz, dyrektor Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego.

Temat zasadniczy kursu: Obozownictwo, wycieczki i gry polowe, pływanie i wioślarstwo w zastosowaniu do potrzeb szkoły średniej.

Warunki pomieszczenia i utrzymania na obozach.

Uczestnicy obozów wychowania fizycznego w Brasławiu umieszczeni będą w namiotach, wyżywienie otrzymywać będą z kuchni obozu Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego. Koszt utrzymania wraz z wpisowem na osobę zł. 35, które wpłacić należy w dniu przybycia do obozu na ręce administratora obozu. Zgłoszenia o przyjęcie przesyłać należy w drodze służbowej t. j. przez własne Kuratorjum do Dyrekcji Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie na Bielanach w terminie do 2 czerwca 1935 r.

II. *Kursy okręgowe:*

1) w Okręgu Szkolnym Brzeskim—w *Pińsku* w czasie od 5—17 sierpnia;

2) w Okręgu Szkolnym Krakowskim—w *Andrychowie* w czasie od 29 lipca do 11 sierpnia;

3) w Okręgu Szkolnym Lubelskim — w *Puławach* w czasie od 21 czerwca do 4 lipca;

4) w Okręgu Szkolnym Lwowskim w *Brzezanach* w czasie od 23 czerwca do 6 lipca;

5) w Okręgu Szkolnym Łuckim—w *Łucku* w czasie od 4 sierpnia do 13 sierpnia;

6) w Okręgu Szkolnym Poznańskim — w *Wągrowcu* w czasie od 18 do 30 czerwca;

7) w Okręgu Szkolnym Warszawskim — w *Wymyślinie* w czasie od 1 do 21 lipca.

8) w (kręgu Szkolnym Wileńskim w *Trokach* w czasie od 3 do 24 lipca;

9) w Województwie Śląskiem w *Wiśle* — w czasie od 22 lipca do 10 sierpnia.

Okręgowy kurs wychowania fizycznego dla nauczycieli i nauczycielek ćwiczeń cielesnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych Okręgu Szkolnego Wileńskiego odbędzie się w terminie od dnia 3 do 24 lipca rb. w Trokach.

Program kursu:

1) Opracowanie szczegółowo programu W/F na rok szk. 1935/36 z uwzględnieniem warunków pracy na miejscach.

2) Teoretyczno-praktyczna przeróbka usystematyzowanego materjału ćwiczebnego z zakresu „skoków wolnych i mieszanych" z uwzględnieniem ochrony przy skokach mieszanych.

3) Pogłębienie systematyki ćwiczeń tułowia.

4) Układ wzorców lekcyjnych ćwiczeń gimn.-met.

5) Ujednostajnienie prowadzenia dziennika wychowania fizycznego.

6) Gry polowe, obozownictwo, wycieczki.

Ponadto pływanie, ćwiczenia lekkoatletyczne, tańce narodowe i gry drużynowe.

Kierownik kursu — Okręgowy instruktor W/F.p. R. Czyżewski.

Kurs w państwowem seminarjum nauczycielskiem. Internat, kuchnia wspólna na miejscu.

Wpisowe na kurs wynosi 15 zł. Koszty utrzymania 50 zł. Koszty przejazdu koleją do miejsca kursu i zpowrotem pokrywają uczestnicy kursu z własnych funduszów, przyczem korzystać będą z zaświadczeń na przejazd ulgowy (80%) zniżki).

Zaświadczenia na przejazd ulgowy wydane zostaną przyjętym na kurs przez właściwe komendy Przysposobienia Wojskowego na podstawie kart przyjęć.

Zgłoszenia na kurs przesyłać należy drogą służbową do Kuratorjum na ręce kierownika kursu; wpisowe oraz należność za utrzymanie należy wpłacić w dniu przybycia na kurs na ręce kierownika administracyjnego kursu.

Termin zapisów upływa z dniem 5 czerwca r. b.

Wakacyjne kursy wychowania fizyznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

I. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w poruzumieniu z Państwowym Urzędem Wychowania Fizycznego i Przysbosobienia Wojskowego organizuje w okresie feryj letnich bieżącego roku następujące wakacyjne Kursy wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych:

1) *W Okręgu Szkolnym Brzeskim—w Pińsku w czasie od 24 czerwca do 17 lipca.*

Kierownik Kursu: okręgowy instruktor w. f. p. Władysław Byszek.

Pomieszczenie, wykłady i ćwiczenia w budynku Państwowego Gimnazjum w Pińsku. Tereny wodne, pływanie, wiosłowanie, wycieczki łodziami i parostatkami.

2) *W Okręgu Szkolnym Krakowskim—w Andrychowie (lub Kętach) w czasie od 8 do 27 lipca.*

Kierownik Kursu: okręgowy instruktor w. f. p. Józef Magryta.

Pomieszczenie, wykłady i ćwiczenia w budynku 7 kl. publ. szkoły powszechnej w Andrychowie. Nauka pływania w pływalni miejskiej. Wycieczki w góry.

(W razie niewykończenia budowy sali gimnastycznej w Andrychowie, kurs odbędzie się w Kętach w budynku państw. seminarjum nauczycielskiego).

3) *W Okręgu Szkolnym Lubelskim—w Puławach w czasie od 5 do 28 lipca.*

Kierownik Kursu: okręgowy instruktor w. f. p. Józef Maź.

Pomieszczenie, wykłady i ćwiczenia w Gimnazjum Państwowem. Pływanie i wiosłowanie na Wiśle. Wycieczki do Bochotnicy, Kazimierza i Janowca, ewent. na zlot harcerstwa w Spale.

W czasie od 21 czerwca do 4 lipca odbędzie się w Puławach ponadto osobny Kurs dla nauczycieli - instruktorów powiatowych w. f. Okręgu Szkolnego Lubelskiego (niedostępny dla nauczycieli innych Okręgów Szkolnych).

4) *W Okręgu Szkolnym Lwowskim — w Kutach w czasie od 24 czerwca do 16 lipca.*

(dojazd do Kut autobusem z Kołomyi lub Zabłotowa, koszt przejazdu 4—5 zł).

Kierownik Kursu: okręgowy instruktor w. f. p. Szczęsny Połomski.

Pomieszczenie i wykłady w budynku 7 kl. publ. szkoły powsz. żeńskiej. Ćwiczenia na boisku i w sali gimnastycznej „Sokoła". Wycieczki w Czarnohorę.

5) *W Okręgu Szkolnym Łuckim—w Łucku w czasie od 18 czerwca do 10 lipca.*

Kierownik Kursu: okręgowy instruktor w. f. p. Jeremi Śliwiński.

Pomieszczenie, wykłady i ćwiczenia w budynku Państwowego Gimnazjum im. T. Kościuszki. Wspólna kuchnia na miejscu. Nauka pływania na Styrze.

6) *W Okręgu Szkolnym Poznańskim — w Wolsztynie w czasie od 18 czerwca do 7 lipca.*

Kierownik Kursu: okręgowy instruktor w. f. p. Władysław Czarniecki.

Pomieszczenie, wykłady i ćwiczenia w Państwowem Gimnazjum męskiem. Kuchnia wspólna na miejscu. Nauka pływania i wiosłowania na jeziorze.

7) *W Okręgu Szkolnym Warszawskim—Wymyślinie* (na linji kolejki Nasielsk—Sierpc, stacja kolejowa Wioska lub Skępe).

w czasie od 24 czerwca do 13 lipca (dla 50 uczestników)

w czasie od 21 lipca do 10 sierpnia (dla 80 uczestników).

Kierownik Kursu: okręgowy instruktor w. f. p. Marjan Krawczyk.

Kursy odbędą się w budynku Państw. Seminarjum nauczycielskiego. Internat i kuchnia wspólna na miejscu. Nauka pływania i wiosłowania na jeziorze.

8) *W Okręgu Szkolnym Wileńskim — w Trokach* w czasie od 3 do 28 lipca.

(dojazd ze stacji kolej. Landwarów lub z Wilna autobusem).

Kierownik Kursu: okręgowy instruktor w. f. p. Romuald Czyżewski.

Kurs w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem. Internat i kuchnia wspólna na miejscu. Nauka pływania w basenie pływackim na jeziorze.

9) *W Województwie Śląskiem—w Wiśle w czasie od 24 czerwca do 15 lipca.*

Kierownik Kursu: okr. instruktor w. f. p. Zygmunt Kisieliński.

Pomieszczenie i utrzymanie w budynku 7 kl. publ. szkoły powszechnej Nr. 1. Wykłady i ćwiczenia w szkole i na boisku szkolnem, nauka pływania na pływalni miejscowej, Wycieczki w góry.

II. *Program Kursów*: Ćwiczenia cielesne w szkole powszechnej:

a) zabawy i gry ruchowe dla dziatwy w wieku od 7—14 lat. Znaczenie wychowawcze zabaw i gier, wskazówki metodyczne, zasób zabaw i gier dla dziatwy i młodzieży szkół powszechnych.
b) Ćwiczenia gimnastyczne: wskazówki metodyczne i charakterystyka zasobu materjału ćwiczebnego, objętego programem szkoły powszechnej, poparta przykładami.
c) Ćwiczenia sportowe, rozrywkowe: gry i zabawy w wodzie, pływanie, wycieczki, harcerstwo.

Ćwiczenia na kursach prowadzone będą w dwu grupach: męskiej i żeńskiej.

III. *Warunki pomieszczenia* i utrzymania na kursach:

Uczestnicy Kursów znajdą pomieszczenie i utrzymanie w internatach szkolnych. Przywieźć ze sobą należy: koc i bieliznę pościelową, strój ćwiczebny i kąpielowy. Pożądane wyekwipowanie wycieczkowe.

Wpisowe na kurs wynosi 15 zł. Koszty utrzymania należy obliczać w granicach 45—55 zł. (2 zł. 50 gr.—do 3 zł. dziennie).

Koszty przejazdu koleją do miejsca kursów i z powrotem pokrywają uczestnicy kursów z własnych funduszów, przyczem korzystać będą z zaświadczeń na przejazd ulgowy.

Zaświadczenia na przejazd ulgowy wydane zostaną przyjętym na kursy przez właściwe Komendy Przysposobienia Wojskowego na podstawie kart przyjęć.

IV. *Zgłoszenia i zapisy.*

Nauczyciele (lki) szkół powszechnych mogą się zgłaszać na kursy we właściwym lub innym Okręgu Szkolnym. Zgłoszenia przesyłać należy za pośrednictwem Inspektoratów Szkolnych na ręce kierowników kursów. W zgłoszeniu należy podać, czy kandydat (tka) zgłasza się po raz pierwszy na kurs wychowania fizycznego, czy też uczestniczył już w kursach w latach ubiegłych, gdzie i kiedy.

Przy zapisywaniu się na kursy wpisowego wpłacać nie należy, natomiast w dniu przybycia na kurs należy wpłacić na ręce kierownika administracyjnego kursu wpisowe oraz należność za utrzymanie. Zgłoszenie się na kurs obowiązuje bezwarunkowo do przybycia; w razie choroby lub innej ważnej przyczyny należy zawiadomić kierownictwo kursu o niemożności przybycia, możliwie przed 15 czerwca.

Termin zapisów upływa z dniem 2 czerwca 1935 r.

Uruchomienie w ramach obozów p. w. obozów szybowcowych dla uczniów szkół średnich.

Celem przygotowania kandydatów do szkolenia w p. w. lotniczem w pilotażu motorowym na r. 1936. M. S. Wojsk. Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego uruchomi w okresie letnim b. r. przy obozach hufców szkolnych p. w. ogólnego w Hermanicach, Starym Sączu, Starzawie i Ustrzykach Dolnych obozy szybowcowe, w których kandydaci zakończą wyszkolenie II stopnia p. w. ogólnego oraz osiągną kat. B. pilotów szybowcowych.

Obozy szybowcowe odbędą się w terminach następujących:

a) dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli średnich i wyższych szkół zawodowych—członków hufców szkolnych p. w. w czasie od 18.VI. do 16.VII,
b) dla uczniów niższych szkół zawodowych i młodzieży pozaszkolnej—członków p.w. w czasie od 18.VII. do 20.VIII.

Na każdy turnus t. j. w piewszym i drugim terminie przyjętych będzie:

a) do obozu w *Hermanicach* po 120 uczniów, a mianowicie z hufców szkolnych p. w. Okręgu Korpusu Nr. 1 (Warszawa) — 60 uczniów, z Okręgu Korpusu Nr. II (Lublin) — 50 uczniów, Okręgu Korpusu Ochrony Pogranicza— 10 uczniów,
b) do obozu w *Starym Sączu:* po 180 uczniów, a mianowicie: z hufców szkolnych p. w. Okręgu Korpusu Nr. III (Grodno) — 50 uczniów, Okręgu Korpusu Nr. IV (Łódź)—60 uczniów, Okręgu Korpusu Nr. V (Kraków) 50 uczniów, O. K. O. P.—20 uczniów;
c) do obozu w *Starzawie* — po 120 uczniów, a mianowicie z hufców szkolnych p. w. Okręgu Korpusu Nr. VI (Lwów)—60 uczniów, Okręgu Korpusu Nr. VII (Poznań—50 uczniów, K. O. P.— 10 uczniów,
d) do obozu w *Ustrzykach Dolnych* po 180 uczniów, a mianowicie z hufców szkolnych p.w. Okręgu Korpusu Nr. VIII

(Toruń) 60 uczniów, Okręgu Korpusu IX (Brześć n/B.—50 uczniów, Okręgu Korpusu Nr. X (Przemyśl)—50 uczniów, K. O. P.—20 uczniów.

Szkolenie uczniów na obozach szybowcowych będzie bezpłatne, wszelkie wydatki związane z nauką pilotażu, pokryje Dep. Lotnictwa Cywilnego Ministerstwa Komunikacji, wydatki związane z organizacją obozów Państwowy Urząd W. F. i P. W.

Do obozów szybowcowych przyjmowani będą uczniowie, którzy posiadają świadectwo z ukończenia I stopnia p. w. oraz rok pracy w szkole starszych, a obecnie podlegają wysłaniu do obozu wzgl. na kurs na zakończenie II stopnia p. w.

Kandydaci muszą odpowiadać następującym warunkom:

a) narodowość polska,
b) mają ukończonych lat 17,
c) zgłoszą się ochotniczo do szkolenia szybowcowego i mają chęć szkolić się następnie w p. w. lotniczem, w pilotażu motorowym,
d) przedstawią zgodę rodziców na szkolenie szybowcowe,
e) posiadają wymagane kwalifikacje fizyczne do szkolenia się w lotnictwie.

Uczniowie, pragnący uzyskać przyjęcie na obozy szybowcowe, winni zgłaszać kandydatury swoje u komendantów hufców szkolnych. Zgłoszonych komendanci p. w. w porozumieniu z Dyrekcjami szkół (i lekarzami szkolnymi) wysyłać będą do zbadania zdolności fizycznej do poradni sportowo-lekarskich wzgl. do odpowiednich komisyj wojskowo-lekarskich.

O przyjęciu i wysłaniu na obóz uczniów-kandydatów decydować będą władze p. w. w porozumieniu z dyrekcjami szkół.

Kuratorjum O. S. zaleca Dyrekcjom szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych powiadomić młodzież, należącą do hufców szkolnych p. w., o uruchomieniu przez władze państwowe obozów szybowcowych dla młodzieży szkolnej i zachęcić ją do zgłaszania się na te obozy, ponadto zaś poleca się ułatwić komendantom hufców szkolnych dokonanie wyboru kandydatów.

Organizacja Szkół Zawodowych.

Z początkiem roku szkolnego 1935/36 rozpocznie się wprowadzanie nowego ustroju w pewnej liczbie szkół zawodowych na terenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego. Reorganizacji ulegną:

1. *Państwowa Szkoła Techniczna im. J. Piłsudskiego w Wilnie* (Holendernia 12) przez wstrzymanie zapisów do klasy I i rozpoczęcie stopniowej likwidacji: 1) 4 letniego wydziału mechaniczno-kolejowego, 2) 4 letniego wydziału meljoracyjnego, 3) 4 letniego wydziału budowlanego oraz przez dalszą likwidację 4-ro letniego Wydziału Mierniczego (zamknięcie klasy II-ej). Jednocześnie Ministerstwo zamierza otworzyć w okresie przejściowym na wydziale mierniczym klasę I, opartą na podbudowie programowej 6-ciu klas gimnazjalnych dawnego ustroju.

Wydziały Mechaniczno-Przemysłowy, Drogowo-Wodny i Elektryczny pozostają bez zmiany.

2. *Państwowa Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa w Wilnie* (Kopanica 5). Wstrzymane będą zapisy kandydatów do klas I-szych 3 letniego wydziału ślusarsko - mechanicznego i elektromonterskiego, oraz 3 letniego wydziału stolarskiego. Jednocześnie otwarte będą od 1935/36 r. szk. Państwowe Gimnazja—Mechaniczne i Elektryczne w tymże gmachu przez uruchomienie klas I-szych odnośnych Gimnazjów.

3. *Państwowa Szkoła Przemysłowo-Handlowa Żeńska im. E. Dmochowskiej w Wilnie.* Zamknęte zostaje przyjęcie kandydatek do klas I-szych 3 letniego Działu Przemysłowego i 3 letniego Działu Handlowego. Jednocześnie otwarte będą: Państwowe Gimnazjum Krawieckie Żeńskie (Królewska 8) i Państwowe Gimnazjum Kupieckie Żeńskie (Wileńska 10) przez uruchomienie klas I-szych odnośnych Gimnazjów.

Do wszystkich powyższych Gimnazjów przyjmowani będą kandydaci ze świadectwem ukończenia 6 klas szkoły powszechnej II i III stopnia. Wymagany jest egzamin sprawdzający.

Chcesz potęgi Polski, złóż ofiarę na budowę Publicznych Szkół Powszechnych.

Zamiast życzeń świątecznych złożyli ofiary na listy składkowe T-wa Pop. Bud. Publ.

Szkół Powsz. Koła przy Kuratorjum Okr. Szk. Wileńskiego następujące osoby:

M. Radomski
A. Ludwik
A. Daszko
W. Lewandowski
A. Radkiewicz
J. Abramowiczówna
K. Andruchówna
Ks. W. Dawidowicz
A. Sapieżko
A. Besserówna
O. Żurek
A. Rzymkiewicz
W. Klempnerowska
P. Michałowski
J. Gurynowa
W. Karpowicz
S. Wróblewski
Ks. M. Bielustin
J. Ksieniewiczowa
M. Stangiłowska
J. Fuchs
S. Jewtuchowicz
J. Klarzyński
H. Siedlecka
N. Mankiewicz
W. Surko
Ks. St. Murawski
Z. Sikorska
J. Michałowska
Adamowski
B. Warchołowski
W. Bucewiczowa
Niewiarowa
K. Bernaczek
M. Naumowicz
A. Jurjewicz
M. Koskowa
J. Tumiłowicz
B. Hołownia
Jabłonowski-Szczadzki
A. Kierszeżycka
A. Wiszniewski
W. Tarnowska
D. Gryczkowska
J. Rudkowska
Raczkiewiczówna
L. Sielicki
E. Nowacka
M. Szmilewska
J. Buderkiewiczowa
W. Wojewódzka
S. Niewortowicz
Z. Świechowska
S. Syrycki
S. Górska
E. Hur
S. Sejka
Z. Ilewicz
N. Machowienkówna
K. Prońkowa
I. Rogowska

B. Sieńko
M. Strzelbibka
G. Budkiewiczówna
S. Okinerycowa
J. Baranowska
J. Łobko
K. Smolicz
A. Romańczuk
H. Gregorkówna
Br. Suchonkówna
J. Rudczenko
J. Radkiewicz
B. Brzozowski
J. Szmidt
Ks. P. Kwiatkowski
J. Wróblewski
Wąsowicz
A. Ćwirkówna
E. Waszkiewiczówna
H. Matrasówna
K. Nowicki
H. Klarzyński
B. Jarmołowicz
M. Mankiewicz
A. Zielonko
P. Łaszkow
M. Lisica
Kasperowicz
W. Wiszniewski
H. Zarembianka
M. Kowalczyk
M. Wierzbicka
J. Catewicz
Z. Bernaczkowa
K. Catewicz
Alek. Jurjewiczowa
Z. Makat
E. Hołowniowa
H. Szajkowska
Z. Grazówna
H. Wiszniewska
S. Tajzert
S. Pietraszkiewiczowa
Borkowski
A. Niedźwiecka
Orłowska
P. Turek
E. Wasilewska
G. Szpilewski
J. Chodkowska
N. Szymańska
E. Taraszkiewiczowa
S. Nizinkiewicz
D. Wańkowska
K. Kulesza
J. Sejkowa
J. Szutowicz
Zarembianka
L. Srulicka
M. Hamonowa
Fr. Kućko

K. Horodniczy
St. Horodniczanka
Br. Mahutówna
H. Chadzajówna
A. Kasperski
Lewkowiczówna
St. Kaźmierska
Ks. Kotkowska
Fr. Stefanko
E. Żukowski
M. Jakubowicz
A. Mackiewicz
M. Mozelewska
M. Warzechowo
Br. Dziemidowicz
J. Kuciok
St. Batowski
Ks. Dymmek
M. Łatanowski
N. Jewszeć
B. Michniewlczowa
Oleszkiewicz
J. Abahumowiczówna
Z. Ejbherst
M. Rzędowska
Fr. Janowski
Jodoszyk
Konstantyk
Bładyko
Iwaszkiewiczowa
Konaszko
Rękawkowa
Wł. Wasilewski
M. Kasperowicz
M. Cerkowna
K. Danilewska
P. Dadejowa
Zimodrowa
Zimodro
Bielewicz
K. Konarski
Z. Miedzińska
M. Jakubowska
M. Kuncewiczówna
K. Minkiel
J. Klimkiewiczówna
J. Borkowicz
K. Landański
Wojtkiewicz
Z. Ziemczowa
K. Ćwiło

A. Krasicki
Z. Żołtkowa
St. Nowakówna
St. Pilawski
H. Januszkiewiczówna
W. Resil
J. Zarembina
St. Horodniczy
M. Laydiewicz
Ks. A. Żemło
W. Elster
St. Kalisiewicz
A. Zarański
B. Jużknin
M. Zboński
G. Karpowiczówna
J. Maźnicki
A. Rameur
B. Szpilewska
J. Jankiewicz
Dziczkaniec
Cz. Szuell
W. Borejko
St. Markowski
H. Konstanczykówna
A. Ratuszmielska
Łapiński
Piotrowiczówna
Ks. Jeśkow
M' Kułaczkowski
Rękawek
Cięglowiczowa
T. Wasilewska
J. Kładoczna
A. Orłowski
J. Dadej
A. Pudrełowiczowa
Sinicki
Kosial
J. Kułaczkowska
T. Grochowska
M. Bagińska
W. Pietrzykowski
A. Zegarski
B. Kamezyc
St. Koziołowa
W. Turczynowska
J. Pępkowska
B. Masłowski
A. Ćwiłowa
Cebulska

Izba Przem.-Handlowa w Wilnie

J. Mroczkowski
J. Aleksandrowski
K. Olechnowski
J. Anielskl
Marczewski
M. Szema
E. Rukin
Ch. Rabinowicz
N. Straszyńska
I. Salkinc
J.G rynpag
L. Knaim

J. Krzywiec
A. Sarnecki
Z. Miara
J. Piałucha
J. Saja
B. Bunimowicz
J. Gurjan
M. Joachim
P. Markman
D. Krajnas
Sz. Łaskan
O. Sznajdman

A. Magido
Sz. Łaskon
Ks. Wł. Potocki
W. Supiński
A. Pietrajtis
Dr. Czochańska
J. Jahusacz
Wasilewska
Wojnarowicz
Br. Filipowicz
Jakubowiczowa
Rawianko
Kwieciński
Wojciechowiczówna
Nowicka
A. Weretyński
S. Zientarowa
K. Tokarski
N. Gronczewska
K. Palczewski
S. Janczewski
W. Wysocka
W. Kempisty
P. Chwastek
J. Wańczycki
M. Pietraszkiewiczówna
K. Łukaszewicz
W. Jakubowski
A. Majewski
L. Piszczekowa
S. Malicka
Ks. Weryho
E. Magnuszewska
J. Zywieniówna
P. Bartoszewicz
J. Pokłoński
H. Jankowska
T. Ratkiewiczowa
Z. Czarnecki
St. Albrechtówna
W. Kabak
E. Nowocławska
R. Wawsztykiewicz
J. Kowalska
St. Trzeciak
M. Luft
Z. Gaworska
H. Chomiczewski
W. Dutko
Jęczmykewa
R. Kwiatówna
St. Rzesotarski
Z. Balulewiczówna
Z. Jędrzejewska
W. Zienkiewicz
M. Nitwiczówna
K. Grabowska
Ks. G. Gachowicz
A. Zienkowicz
K. Waciukiewicz
Ks. M. Baliński
Stef. Madejowa
M. Aborowicz
J. Harsmanówna
Broninin
J. Stasiun
J. Bezdel
M. Wołłowicz
M. Szczerbuła
Ks. Piotrowicz
W. Łukaszewiczówna
Szewczonek
Borysewiczówna
Wieremiej
Maleńka
Gryniewicz
Jeremicz
Joczowa
Bulak
T. Zientara
M. Sieniuta
Z. Palczewska
F. Gronczewski
E. Ścibirzowa
K. Knapik
J. Tokarski
W. Konecki
A. Walasikówna
W. Snitko
A. Gibka
Z. Białosówna
N. Bronisława
A. Piszczek
A. Jelinek
A. Domaszewiczówna
St. Malicki
W. Rajecki
M. Bienkowa
M. Majewski
S. Jankowski
E. Ratkiewicz
I. Siemaszko
Ks. J. Koziełł
Z. Poprawianka
B. Kocepujo
Ks. Dyakon T. Grygorenko
J. Maluszewski
Ks. A. Juszko
A. Jaśkiewicz
N. Kamczycówna
W. Miśkiedówna
R. Hrynkiewicz
K. Sajko
M. Mauke
Ks. A. Chadosak
J. Florczykowski
P. Zapaśnik
Z. Chyrówna
W. Pajkowski
E. Soroko
K. Grabowski
W. Lach
W. Czabrawska
K. Piętko
W. Maciesia
A. Cywicka
Z. Szelestówna
W. Zarnecki
Sworowski
Kawka
Sworowska
Koterówna
Redzianka
Mojsujenek
Oniśkiewicz
Kozłowska
Daniłowicz
Rutkowski
Ryszplerowa
Wacławkowa
Łabenda
Ostapowiczówna
Wieczniakowa
Kobrycka
Grabski
Ks. Spochacz
Jasniski
Gumiński
Farbotko
Świdzińska
Staniszewska
Lewińska
Gasikowa
Pawłowski
Świdziński
Ks. Moroz
Urbanowski
St Stawiński
K. Kukowski
P. Bednarska
G. Matejko
M. Soroko
St. Nartowicz
M. Turska
H. Jankowska
T. Zdrok
L. Zatchej
Jachimowicz
F. Juszkowa
J. Zdralewicz
W. Chimiczewski
J. Ogonowski
W. Domoradzki
Batowski
B. Małujło
O. Wajs
S. Fidyńska
J. Grzejda
Moroń
Dumka
Piatkowski
W. Tdszka
Cz. Anuszkiewicz
Z. Górski
J. Mróz
J. Cieślukowski
St. Chmielewski
St. Nocuń
W. Zapaśnik
M. Hanusewicz
J. Stelmachowa
T. Jagłowska
Kotlińska
Mytlikówna
Ruclerz
Sarazik
Lachmanowa
Ks. Zubowicz
Kudrycki
Maciejewska
Matusikiewiczówna
Rutkowska
Rykzpler
Wasilewski
Łabendowa
Wieczniak
Dymny
Pogorzelski
Kowalski
Kulniska
Nowicki
Gelbertówna
Konopko
Kawnetisówna
Małyszek
Apanasewicz
Wiszniewska
Labodowa
Zadworska
Śliwniska
Dazdoff
A. Majcher
H. Waszkiewicz
J. Puto
Z. Strzyżak
J. Bielinowiczowa
J. Bocian
W. Bożycka
M. Strokówna
W. Nieciejowska
J. Zatchejowa
Ks. M. Krycki
A. Boczko
A. Stelmach
Fr. Maciejowski
St. Owczynnik
M. Śnieżko
J. Jordan
W Szczerba
P. Brylewicz
W. Grzejdzina
J. Rybicki
Baczewska
Kopyta
K. Lombardo
E. Gostkiewicz
A. Chojwa
A. Rejman
E. Węgłowski
H. Chmielewski
J. Mackiewicz
F. Lisowski
W. Zmarzły
J. Jacyna
K. Rakowski
J. Jagłowski

K. Budny
Ks. Woblotowicz
Florjanowicz
Szybkowski
Górekci
Pogonowski
Łazowski
Rudczerko
F. Ławrynowicz
St. Filipczyk
M. Marczewska
J. Matkiewicz
Raginis Molski
Szulgufer
J. Snarska
Z. Mickiewiczowa
Fr. Michańczyk
J. Snarska
Br. Moseł
St. Buczyński
Ks. J. Zawistowski
A. Stadnicki
L. Wieremska
Eug. Jedloński
Em. Rachwałowa
Wł. Perko
W. Kaczyński
Wł. Więcław
J. Dzygołowa
Smelcowa
J. Danielak
Wł. Balicki
J. Jaskólska
K. Raczko
L. Biernacki
M. Pilchowska
H. Urbanowa
L. Czuk
Helena Banachowicz
Budrewicz
Kasprzycka
L. Włodek
St. Klatka
W. Siergiej
Krzywicki
J. Trepanowski
S. Dworski
Pniaczkówna
Tracurski
Kurłowicz
Romanowiczowa
Puczko
Boroczkówna
Sienkiewiczówna
Duda
Br. Nawrotowa
M. Hawryłowiczówna
L. Komasiak
T. Sachankowa
O. Zachorska
J. Świtulski
F. Głąbik
A. Mironowicz

Samajowa
A. Lipińska
E. Kość
Gilawski
Dmitrejewicz
Serafinowiczowa
Zdralewicz
Kulesza
J. Ławrynowicz
M. Mich
W. Morgas
Cybulska
Jaksztówna
Dr. Brytaniski
A. Kędziorówna
H. Prewysz-Kwinto
K. Pożoga
J. Wolak
J. Buczyńska
Wł. Kalukin
Ks. J. Surwiłło
A. Wieremski
Br. Piotrowska
J. Rachwał
J. Malinowska
K. Jaźwiński
Br. Schulczykow
Wasilewski
J. Szulc
W. Bieniaszewiczowa
St. Chojnowski
M. Jadziunas
W. Jaskólski
J. Klimczykówna
W. Górecki
Szukisowa
J. Olszewska
T. Zawadzka
M. Smolczek
Jakubowicz
Wojcikiewicz
St. Hornowa
J. Buckiewicz
Perejmowa
Stefańska
Zelkin
Kononówna
Obuchowiczówna
Bartoszewicz
Szpakowska
Wolański
Pomarska
Pytkiewicz
Oszczypko
B. Nawrot
Z. Barszczewski
J. Zakrzewski
E. Komasiakowa
A. Zakrzewska
E. Jewsiewicka
Ks. Borodzicz
J. Stasiun
Ks. Potocki

St. Rzewuski
M. Pogirnicka
W. Horn
Z. Taczkiewiczowa
M. Raszczewowa
Dawidowicz
Dobkowska

J. Wołłowicz
Śliwarska
J. Sokołowska
F. Wasilewska
H. Sawicka
Malinowski

Grono Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego im. Kr. Jadwigi w Wilnie i szkoły ćwiczeń przy Semin.

J. Kuklewski
J. Kott
S. Czubianka
W. Tobjasz
L. Skumiel
J. Malewski
B. Czyżyk
O. Jakubienkowa
A. Charkiewicz
E. Kowalewski
J. Mleczkówna
J. Popowicz
S. Jankowicz
W. Piotrowiczowa
J. Niemczynowicz
M. Bochacewicz
J. Hrynkiewicz
St. Giedronowiczówna
Cz. Liszukiewicz
W. Markiewiczowa
K. Rozmarynowska
H. Czarnuszewiczówna
W. Walicki
Ł. Strzyżewska
Ks. J. Chiltow
A. Rymaszewski

M. Jastrzębska
S. Szatkowski
K. Cieślikówna
K. Tobjaszowa
Z. i E. Koryccy
Ks. A. Tymiński
A. Woroszynówna
P. Bitel
J. Ćwirko
W. Gałkinówna
Z. Stawarzówna
S. Zasula
J. Kmitówna
P. Burnowicz
M. Zalewski
Helena Staukiewicz
J. Kowalska
A. Winicki
H. Lisiewiczowa
Z. Forystkówna
M. Gorylówna
St. Zaliwski
M. Szyrkowska
Ks. Ł. Martysiewicz
Józefa Muraszkiewicz
J. Czarnuszewiczówna

Złożono na listy ofiar T-wa Budowy Publ. Szkoł. powsz. Koła przy Kuratorjum Okr. Szkol. Wileńskiego do dnia 23 maja 1935 r. ogólną sumę zł. 2258 gr. 75.

48

SPRAWOZDANIE

z konferencji nauczycieli wychowania fizycznego szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

W dniach 25, 26 i 27 kwietnia b. r. odbyła się w Wilnie konferencja nauczycieli wychowania fizycznego szkół państwowych i prywatnych średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli Okręgu Szkolnego Wileńskiego, w której wzięło udział 65 osób.

Konferencję otworzył Pan Kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego Kazimierz Szelągowski podkreślając w swem przemówieniu, że konferencja ta ma za zadanie ujednostajnienie metody pracy na terenie całego Okręgu a dotyczy nietylko szkolnictwa średniego lecz także i powszechnego. Realizacja wychowania fizycznego w myśl nowych programów a dostosowana do warunków Okręgu wymaga odpowiedniego przepracowania i uzgodnienia, dlatego też do konferencji tej przywiązuje szczególniejszą wagę, życząc zebranym owocnej pracy.

Program konferencji obejmował:

I. Przeprowadzenie i omówienie lekcyj, oraz omówienie przygotowanych wzorców lekcyjnych ćwiczeń gimnastyki metodycznej (po 3 wzorce na poszczególną klasę).

II. Omówienie spraw organizacji pracy wychowania fizycznego szkolnego na terenie Okręgu.

Konferencja odbywała się w gimnazjum państw. im. kr. Z. Augusta i Ad. Mickiewicza w Wilnie.

I. Lekcje prowadzili:

1. P. Żytomirska Marja (Augustów) z dziatwą kl. 5 szkoły ćwiczeń seminarjum nauczycielskiego żeńskiego w Wilnie.

2. P. Futyrkówna Anna (Nieśwież) z młodzieżą kl. I gimnazjum żeńskiego im. ks. A. Czartoryskiego w Wilnie.

3. P. Jackiewiczówna Aldona (Troki) z młodzieżą kl. II gimnazjum żeńskiego im. ks. A. Czartoryskiego w Wilnie.

4. P. Szmigielska Zofja (Suwałki) z młodzieżą kl. V gimnazjum żeńskiego im. ks. A. Czartoryskiego w Wilnie.

5. Chomicz Piotr (Szczuczyn L.) z dziatwą kl. 5 szkoły ćwiczeń seminarjum nauczycielskiego męskiego w Wilnie.

6. P. Dekański Władysław (Grodno) z młodzieżą kl. I gimnazjum męskiego im. kr. Z. Augusta w Wilnie.

7. P. Kowalski Witold (Sejny) z młodzieżą kl. II gimnazjum męskiego im. kr. Z. Augusta w Wilnie.

8. P. Missol Jerzy (Suwałki) z młodzieżą kl. V gimnazjum męskiego im. A. Mickiewicza w Wilnie.

Po przeprowadzonych lekcjach dyskusja skierowana była głównie na sposób opracowywania wzorców lekcyjnych, zasobu materału ćwiczebnego z działów: skoków wolnych i mieszanych, ćwiczeń równoważnych, ćwiczeń tułowia oraz zwisów.

II. Przy omawianiu spraw organizacji pracy W. F. szk. na terenie Okręgu uchwalono:

1. Opracowywać okresowe plany pracy z działu sportów sezonowych, gier drużynowych, ćwiczeń lekkoatletycznych i wycieczek na okresy: jesienny, zimowy, wiosenny i letni. Po ukończonym sezonie przesyłać krótkie sprawozdanie do Kuratorjum z realizacji opracowanego programu.

2. W celu przeprowadzenia eliminacji w grach drużynowych podzielono Okrąg na 5 podokręgów:

I. Podokrąg obejmuje miasta: Wilno, Troki, N.-Wilejka.

II. Podokrąg obejmuje miasta: Grodno, Suwałki, Augustów, Sejny, Szczuczyn, Wołkowysk, Świsłocz.

III. Podokrąg obejmuje miasta: Lida, Słonim, Baranowicze, Nieśwież, Stołpce.

IV. Podokrąg obejmuje miasta: Wilejka, Mołodeczno, Oszmiana.

V. Podokrąg obejmuje miasto: Święciany, Głębokie, Dzisna, Druja.

W każdym poszczególnym podokręgu odbywać się będzie eliminacja w grach sportowych w wyniku której wyłonią się dwie pierwsze drużyny, które przyjadą do Wilna na ostateczną rozgrywkę eliminacyjną.

Eliminacja zaś w ćwiczeniach lekko-atletycznych i sportowych odbywać się będzie drogą korespondencyjną.

3. Omówiono i uzgodniono program kursów wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych. Kursów zaprojektowanych jest 21. Prelegentami na w/w kursach będą nauczyciele W. F. szkół średnich. Celem podniesienia sportu narciarskiego wśród nauczycielstwa szkół powszechnych projektowane jest przeprowadzenie w okresie feryj zimowych 15—20 kursów narciarskich z szczególnem uwzględnieniem metodyki narciarstwa dla grup młodzieży szkół powszechnych celem propagandy sportu narciarskiego na terenach szkół powszechnych Okręgu.

4. Wobec postulatów wysuniętych w czasie omawiania przeprowadzanych lekcyj oraz na propozycję p. instruktora R. Czyżewskiego uchwalono, iż głównym tematem okręgowego kursu dla nauczyciela (lek) W. F. szkół średnich, który odbędzie się w Trokach w miesiącu lipcu b. r., będzie opracowanie rozkładu

materjału ćwiczebnego na rok szk. 1935/36 z uwzględnieniem warunków miejscowych; a dalej omówienie i przerobienie materjału ćwiczebnego z działów: skoków wolnych i mieszanych oraz ćwiczeń tułowia. Przepracowanie w/w działów na specjalnym kursie wakacyjnym przyczyni się znacznie do ujednostajnienia i należytej organizacji pracy wychowania fizycznego szkolnego na terenie Okręgu.

49

SPIS KSIĄŻEK
nabytych przez Centralną Bibljotekę Pedagogiczną przy K. O. S. W. w Wilnie w kwietniu i maju 1935 r.

Abramowicz W. Wybór najmłodszej poezji litewskiej. Nowogródek 1935.
Antoniewiczówna J. Mały ogródek. Poznań 1932.
Arcimowicz W. Czego się dowiedział Antek rekrut o J. Piłsudskim. Wilno 1935.
Auderska H. Poczwarki Wielkiej Parady — pamiętnik maturzystki. W-wa 1935.
Barinka C. Prawniczy porównawczy słownik słowiański. Bratysława 1933.
Bechmetiuk J. Elementarz nauki chodzenia—podręcznik. Lwów 1935.
Beynar L. Zygmunt August na ziemiach dawnego W. K. Litewskiego. Wilno 1935.
Bogdanowicz J. Cechy biologiczne wieku dojrzewania. Lwów 1935.
Bohrer M. Czechosłowacja współczesna. W-wa 1935.
Bratkowski W. Międlarstwo, a zagadnienia lniarstwa polskiego. Wilno 1933.
Brzostowski S. Len w Polsce na Ziemiach Wschodnich. Wilno 1929.
Chwistek L. Granice nauki — zarys logiki nauk. Lwów, 1935.
Czechowski J. Tablice poglądowe do geometrji na kl. II gimnaz. W-wa 1935.
Dąbrowski K. Nerwowość dzieci i młodzieży. W-wa 1935.
Dorabialska A. Marja Skłodowska-Curie i Piotr Curie. Poznań 1935.
Gawiński A. Bajki staroświeckie. W-wa 1928.
Górska H. Druga brama. W-wa 1935.
Grabowski J. Skarb na Sumatrze. W-wa 1935.
Haberman E. Poradnik dla młodego technika. Poznań 1935.
Haliczer J. Słownik geograficzny — pochodzenie i znaczenie nazw. Tarnopol 1935.
Halle F. Kobieta w Rosji Sowieckiej. W-wa 1934.
Hawks E. Dziwy przyrody. W-wa 1935.
Iwaszkiewicz I. Jak prowadzić uproszczoną księgowość. Wilno 1935.
Jagmin J. O możliwości uprawy konopi w Polsce. Wilno 1933.
Jagmin J. Skrót wiadomości o lnie i konopiach. Wilno 1933.
Kaden-Bandrowski J. Mateusz Bigda. T. I—III Wilno 1933.
Kern E. Marja Piłsudska—Matka Marszałka, wizerunek życia. W-wa 1935.
Kloberówna Z. Dusza młodzieży w świetle wytworów piśmiennych. Stryj 1934.
Konarski K. Przyjaciele T. I—II. W-wa 1934.
Kornacki J. Oczy i ręce. W-wa 1934.
Konczyńska W. Rejtan, Korsak i Bohuszewicz na Sejmie 1773 r. Wilno 1935.
Kowalski W. O działaniu poniżeń na duszę ludzką... Poznań 1935.
Krawczykowski F. Święto wychow. fizycznego w szkole powsz. W-wa 1935.
Mierczyński. Pieśni Podhala. W-wa 1935.
Missona K. Teatr szkolny. Miejsce Piastowe 1930.
Mokrzycki G. Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość lotnictwa W-wa 1935.
Mortkowicz H. Na drogach Polski. W-wa 1934.
Ochrona przyrody. Rocznik 14. Kraków 1934.
Plan pracy nauczyciela, cz. II. Plan wychowawczy. Wilno 1935.
Poczter A. Przyczynek do badań... łodygi lnu. Wilno 1933.
Porębski E. Technika w gospodarstwie domowem (instalacje). Poznań 1935.
Praca Ompiaka. Tom I. W-wa 1935.
Rabska Z. Baśnie Kaszubskie. W-wa 1925.
Regulski W. System sprawności jako metoda wychowania... W-wa 1935.
Rocznik statystyczny Wilna. 1933 - IV. Wiluo 1935.
Rocznik Federacji pol. związków obrońców ojczyzny woj. Wileńskiego. Wilno 1934.
Romer E. Powszechny atlas geograficzny. Wyd. 2-e. Lwów 1934.
Sprawozdanie z podróży pedagogicznej po Polsce, zorganizowanej przez Urząd Wojewódzki Śląski, 3.III—17.III.1935. Katowice 1935.
Syc S. Anormalni... oraz zasady urządzenia dla nich szkół... Kraków 1905.
Świeżyński R. Matura—dyplom—życie. Szamotuły.
Weininger O. Płeć i charakter. Tom I—II. W-wa.
Zielek J. Kajak szkolny. Poznań 1935.
Znaniecki F. Upadek cywilizacji zachodniej. Poznań 1921.
Żurakowski Z. Fetysz. Jutro niedziela. W-wa 1930.

Bibljoteka zawiadamia, że został oddany do użytku czytelników pełny katalog alfabetyczny dzieł pedagogicznych i nowych książek, nabytych po 1 maja 1934. Również został sporządzony katalog książek i artykułów w czasopismach, dotyczących bibljotek i czytelnictwa dzieci i młodzieży szkolnej.

50

Część nieurzędowa.

Nowy ustrój szkolnictwa.

Bibljografja.

1935.

(Ciąg dalszy) *).

Zajęcia praktyczne.

Z. Żerańska — Gospodarstwo domowe (ciąg dalszy) — Rysunek i Zajęcia Praktyczne Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 186-190.

— — Praca w ogrodzie szkolnym i amatorskim. O uprawie gleby — Ogrodnik Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 10-12.

— — Praca w ogrodzie szkolnym i amatorskim. Ziemia do skrzynek i doniczek — Ogrodnik Nr. 2, styczeń 1935 r. Str. 27-28.

Śpiew. Muzyka.

J. Baranowska-Borowa—Parę momentów metodycznych w kl. od 1 do 4 — Dziennik Urzędowy Kuratorjum O. S. Lubelskiego Nr. 6, luty 1935 r. Str. 243-245.

St. Drabczyńska—Ćwiczenia umuzykalniające—vide Przedszkola.

J. Drzewiecki—Czy nie jesteśmy zbyt jednostronni? (o śpiewie i muzyce)—Życie szkolne Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 35-37.

J. D. — Śpiewnik 124 pieśni dla uczniów i uczennic szkół powszechnych — Włocławek 1935 r. Str. 72.

R. Fitz—Czy kanon ma być przygotowaniem pieśni dwugłosowej — Śpiew w Szkole Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 89-91.

K. Hławiczka — Śląsk. Pieśni na 1, 2 i 3 głosy — Bibljoteczka Pieśni Regjonalnych Nr. 1—Katowice, nakładem Księgarni Katolickiej 1935 r. Str. 28.

K. Hławiczka — Śląsk. Pieśni na 1, 2 i 3 głosy — Bibljoteczka Pieśni Regjonalnych Nr. 2—Katowice, nakładem Księgarni Katolickiej 1935 r. Str. 28.

St. Kazuro — Szkoda Kwiatów. Słowa Asnyka—Dodatek muzyczny do Nr. 5 „Śpiewu w Szkole", styczeń 1935 r.

Prof. St. Kazuro — Zagadnienia muzyki wokalnej—Chór Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 12-15.

Z. Kruszewska—Nowy pogląd na prowadzenie śpiewu dziecięcego — Śpiew w Szkole Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 86-89.

Z. Krywult — muzyczny obrazek sceniczny—Dziennik Urzędowy K. O. S. Lubelskiego Nr. 6, luty 1935 r. Str. 250-252.

W. Lachman—Warczą karabiny—na 4 gł. chór męski—Chór N 1, styczeń 1935 r. Str. 7-8 i 16 oraz oddzielna odbitka.

Br. Lepiankowa—Rozwijanie pamięci muzycznej u dzieci—Dziennik Urzędowy K. O. S. Lubelskiego Nr. 6, luty 1935 r. Str. 245-246.

J. Leszczyński — O szkolnych zespołach instrumentalnych—Dziennik Urzędowy K. O. S. Lubelskiego Nr. 6, luty 1935 r. Str. 248-249.

Wł. Macura—Gdy niósł prezenty Mikołaj Święty. Nuty do obrazka scenicznego W. Tatarkiewicza i B. Hertza — Dodatek muzyczny do Nr. 5 „Teatru w Szkole", styczeń 1935 r.

P. Maszyński—A jeśli Ciebie ja zapomnę, Ojczyzno moja. Pieśń patrjotyczna na 4 gł. chór mieszany — Chór Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 9-10 i 16 oraz oddzielna odbitka.

T. Mayzner — Młodzież szkolna a chóry ludzi dorosłych — Chór Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 11-12.

T. Mayzner — Śpiewnik Hani na 1 głos z fortepianem do „10 pieśni inscenizowanych"—Warszawa, Nasza Księgarnia 1935 r. Str. 12.

M. J. Michałowski — Piosenki dla II klasy szkół powszechnych do tekstów czytanki wiejskiej i miejskiej B. Kubskiego, M. Kotarbińskiego i E. Zarembiny — Lwów, nakładem K. S. Jakubowskiego 1935 r. Str. 22.

M. J. Michałowski—Wróciła zima, słowa M. Gawalewicza. Idzie mróz, słowa L. Wiszniewskiego. Śnieg, słowa E. Chodaka. Szyła baba worek, słowa J. Porazińskiej — Dodatek muzyczny do Nr. 5 „Śpiewu w Szkole", styczeń 1935 r.

St. Niewiadomski — Jak powstaje pieśń chóralna (ciąg dalszy) — Chór Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 4-11.

---

*) Z braku miejsca poniższe rozkłady nie mogły być zamieszczone w poprzednim numerze.

St. Niewiadomski—W Kanie Galilejskiej. Kolenda na chór mieszany. Wydawnictwo miesięcznika muzycznego „Chór" — Warszawa, skład główny w księgarni Grąbczewskiego 1935 r. Str. 2.

J. Nowak— Śpiew jako współczynnik karności—Dziennik Urzędowy K. O. S Lubelskiego Nr. 6, luty 1935 r. Str. 249-250.

M. Opałek—Deklamacje, śpiewy i inscenizacje na uroczystości szkolne — Kalendarz Nauczycielski Związku Nauczycielstwa Polskiego na rok 1935 — Warszawa, Nasza Księgarnia 1935 r. Str. 197-280.

Prof. Dr. J. Reiss—O nauczaniu muzyki— Śpiew w Szkole Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 81-86.

St. S.—Grupa metodyczna śpiewu i muzyki w Białymstoku — Dziennik Urzędowy K. O. S. Brzeskiego Nr. 2, luty 1935 r.

St. Wysocki—Obowiązkowe audycje muzyczne w gimnazjum—Dziennik Urzędowy K. O. S. Lubelskiego Nr. 6, luty 1935 r. Str. 246-248.

Ćwiczenia cielesne.

J. Baran, W. Sikorski, A. Wójcicki — Piłka koszykowa — Warszawa, Główna Księgarnia Wojskowa 1935 r. Str. 176.

A. Estkowski—Ćwiczenia cielesne w szkole powszechnej — Życie Szkolne Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 31-35.

Dr. A. Hundtowa—Stopa płaska w wieku szkolnym — Dziennik Urzędowy K. O. S. Poznańskiego Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 10-14 i oddzielna odbitka.

Inż. J. Jankowski — Łyżwiarstwo z 211 rycinami—Warszawa 1935 r. Str. 244.

Inż. J. Jankowski — Początkowa nauka łyżwiarstwa—Wychowanie Fizyczne w Szkole Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 152-154.

A. Kalinowski—Przykładowy dobór ćwiczeń przy nauczaniu łyżwiarstwa w szkołach— Wychowanie Fizyczne w Szkole Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 154-155.

M. Krawczyk—Łyżwiarstwo w szkole — Start Nr. 1, styczeń 1935 r. St. 15-16.

M. Krawczyk—Sport a szkoła — Wychowanie Fizyczne w Szkole Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 139-144.

Fr. Krawczykowski—Przez ćwiczenia cielesne do zdrowia ciała i duszy — Warszawa, Nasza Księgarnia 1935 r. Str. 91.

Wł. Krygier — Hokej na lodzie — Bibljoteczka Sportowa Nr. 36 — Warszawa, Główna Księgarnia Wojskowa 1935 r. Str. 94.

W Rodziewicz—Walka kulami śnieżnemi (projekt lekcji gimnastyki według nowych programów) — Przyjaciel Szkoły Nr. 3, luty 1935 r. Str. 111-113.

Dr. A. Sałamanczuk — Psychopatologja widowisk sportowych—Wychowanie Fizyczne w Szkole Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 145-150.

St. Sedlaczek — Metodyka harców (ciąg dalszy)—Wychowanie Fizyczne w Szkole Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 133-139

Dr. St. Szuman—Znaczenie wychowawcze poszczególnych rodzajów zabaw dziecka—vide Przedszkola.

Z. Wieliński—Jak uczyć się crawla—Start Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 9-11 i Nr. 2, styczeń 1935 r. Str. 10-12.

A. Zieliński — Jak zostać narciarzem. Wiadomości wstępne o sprzęcie narciarskim— Bibljoteka Narciarska T. K. N. Nr. 5 — Kraków, nakładem Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa 1935 r. Str. 32.

— — Kluby sportowe międzyszkolne — Przegląd Pedagogiczny Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 9-11.

SZKOŁY DWUJĘZYCZNE.

A. Wiwczaruk — Zagadnienia nauki mówienia w szkołach dwujęzycznych 1-go stopnia — Praca w Klasach Łączonych Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 100-106.

DOKSZTAŁCANIE MŁODOCIANYCH I DOROSŁYCH.

D. Majewski — Współpraca szkoły powszechnej z oświatą pozaszkolną — Dziennik Urzędowy K. O. S. Warszawskiego Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 29-30.

A. Ptak — Praca na kursach wieczorowych — Oświata Pozaszkolna (Poznań) Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 5-7.

SZKOLNICTWO ZAWODOWE.

A. B.—Wytyczne programowe dla gimnazjów elektrycznych—Oświata i Wychowanie Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 22-29.

Inż. T. Kozłowski — Ćwiczenia warsztatowe w szkołach dokszt. zawod.—Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 122-130.

Inż. E. Porębski—Najpilniejsze potrzeby szkolnictwa dokształcającego zawodowego. Referat wygłoszony na II ogólnopolskim zjeździe sekcji szkolnictwa dokształcającego zawodowego Z. N. P. — Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 5, styczeń 1935 r.

K. Rutkowski—Szkoły rolnicze a uniwersytety wiejskie—Agronomja Społeczna i Szkolnictwo Rolnicze Nr. 2, luty 1935 r. Str. 55-62.

Inż. W. Sarad—Szkoły dokształcające zawodowe o dziennem nauczaniu (dokończenie)—Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 132-135.

St. Skrzywan—Jak budujemy nasze szkolnictwo zawodowe? (komentarze i rozważania na tle ogłoszonego przez Ministra W. R. i O. P. rozporządzenia o organizacji szkolnictwa zawodowego)—Bibljoteczka Podręczna Nauczycieli i Rodziców „Nowa Szkoła" Nr. 3—Warszawa, Instytut Wydawniczy „Bibljoteka Polska" 1935 r. Str. 41.

Dyr. T. Starzyński—Ludowa Szkoła Rolnicza jako czynnik w wychowaniu społeczności wiejskiej—Agronomja Społeczna i Szkolnictwo Rolnicze Nr. 2, luty 1935 r. Str. 42-46.

Mgr. K. Szwarc—Rola języka polskiego w szkole dokszt. zawod. (ciąg dalszy)—Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 5, styczeń 1935 r. Str. 130-132.

— — Ze spostrzeżeń nad realizacją programów w szkołach zawodowych — Dziennik Urzędowy K. O. S. Brzeskiego Nr. 1, styczeń 1935 r. Str. 40-41.

— — Ze spostrzeżeń nad realizacją programów w szkołach zawodowych. Okręgowa konferencja kierowników publicznych szkół dokształcających zawodowych—Dziennik Urzędowy K. O. S. Brzeskiego Nr. 2, luty 1935 r. Str. 67-71.

KSZTAŁCENIE KANDYDATÓW NA NAUCZYCIELI I DALSZE KSZTAŁCENIE NAUCZYCIELI CZYNNYCH.

J. Alichniewicz—Ogniska metodyczne fizyki w r. 1933/34—Fizyka i Chemja w Szkole Nr. 10, styczeń 1935 r. Str. 157-158.

Z. Gryń — Kiedy dokształcanie nauczycieli przyniosłoby największy pożytek?—Przyjaciel Szkoły Nr. 4, luty 1935 r. Str. 176-178.

E. Jankowski — Czego i jak uczyć nauczycieli z ogrodnictwa? — Ogrodnik Nr. 2, styczeń 1935 r. Str. 28-29.

Z. Kucharski — W obronie czytania i pisania (o reformie polonistyki)—Gazeta Polska Nr. 20 z dn. 20 stycznia 1935 r.

Dr. H. Pohoska — Uwagi o praktycznem kształceniu nauczycieli—Ogniwo Nr. 8-9, styczeń 1935 r. Str. 113-118.

St. S. Grupa metodyczna śpiewu i muzyki w Białymstoku — Dziennik Urzędowy K. O. S. Brzeskiego Nr. 2, luty 1935 r.

St. Świdwiński — O reformę polonistyki uniwersyteckiej—Ogniwo Nr. 10, luty 1935 r. Str. 141-143.

H. Rz.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, Wolana 10, Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego wynosi 6 złotych, półrocznie 3 złote, kwartalnie 1 zł. 50 gr. Cena numeru pojedyńczego—60 gr. Należność należy wpłacać wyłącznie na konto czekowe P. K. O. Nr. 30466.

CENA OGŁOSZEŃ: cała strona—zł. 80, 1/2 str.—zł. 45, 1/4 str.—zł. 25, 1/8 str.—zł. 15.

Tłoczono z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Polskiej Drukarni Artystycznej GRAFIKA, Wilno, Tatarska 22, telefon 13-69